

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA BIBLIOTEKARSTVO, INFORMACIJSKO ZNANOST IN KNJIGARSTVO

Kaja PRČETIĆ STAROVERSKI

**Mavrični katalog
Značilnosti vsebinskega opisa za marginalizirane skupine
ljudi**

Magistrsko delo

Mentor: red. prof. dr. Alenka Šauperl

Študijski program: Bibliotekarstvo

Ljubljana, 2016

Ključna dokumentacijska informacija

Ime in PRIIMEK: Kaja PRČETIĆ STAROVERSKI

Naslov magistrskega dela: Mavrični katalog: značilnosti vsebinskega opisa za marginalizirane skupine ljudi

Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Magistrski študijski program Bibliotekarstvo
Ljubljana, 2016

Število listov: ___79___ **Št. slik:** ___19___ **Št. tabel:** ___/___

Število prilog: ___35___ **Št. strani prilog:** ___36___

Število bibliografskih opomb: ___2___

Mentorica: red. prof. dr. Alenka Šauperl

UDK 025.4:316.344.7(043.2)

Ključne besede: vsebinski opis, geslovniki, socialno izključene skupine, LGBT, islamska skupnost, tretje življenjsko obdobje

Izvleček:

Vsebinska obdelava gradiva je prepuščena geslilcem, ki delujejo pod vplivom dominantne kulture. Posledica tega je ovirana dostopnost gradiva, namenjenega marginalnim skupinam. Pred desetimi leti so bile izvedene tri diplomske naloge (Ivanič, 2006, Gromilić, 2006 in Štusej, 2007), ki so raziskale stanje vsebinskega opisa gradiva, namenjenega trem socialno izključenim skupinam (gejevske in lezbične skupnosti, islamske skupnosti in skupnosti uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju). Namen magistrskega dela je analiza stanja pokritosti teh treh socialno izključenih tem v dveh različnih geslovnikih in opozorilo na terminološke težave pri vsebinski obdelavi gradiva za omenjene tri socialno izključene skupine deset let po prvi analizi. Raziskava zajema analizo gesel omenjenih treh socialno izključenih tem, ki so bila zbrana tekom raziskav prvotnih diplomskih nalog, in preverjanje vključenosti le-teh gesel v Splošni slovenski geslovník (SSG) in Splošni geslovník COBISS.SI (SGC). Rezultati so pokazali, da je od 555 gesel samo 211 prisotnih v SSG, 208 pa v SGC; oba geslovnika vključujeta manj kot 40% izbranih gesel. Poleg tega je raziskava pokazala, da se gesla vključena v geslovnike, ne ujemajo s tistimi gesli, ki jih pri iskanju uporabljajo pripadniki socialno izključenih skupin.

Prevod v angleščino

University of Ljubljana, Faculty of Arts, Department of Library and Information Science and Book Studies, Master's Study Programme Library Science

Title: Rainbow Catalogue: Subject Indexing For Socially Excluded Groups

Keywords: subject indexing, subject headings, socially excluded groups, LGBT, Islamic community, old age

Abstract:

Subject indexing of library material is done by librarians working under the influence of the dominant culture. As a result, there is a limited access to materials pertaining to socially excluded groups. Ten years ago, three bachelor's theses (Ivanič, 2006, Gromilić, 2006 in Štusej, 2007) researched the state of subject indexing of library material intended for three socially excluded groups (the gay and lesbian community, the Islamic community and the community of elderly library users). The purpose of this master's thesis is the analysis of the inclusion of these subjects in two different subject heading lists, as well as pointing out the terminological problems with subject indexing of these subjects, ten years after the initial researches. The current research includes the analysis of the subject headings gathered during the initial researches and checking their inclusion in Splošni slovenski geslovník (SSG) and Splošni geslovník COBISS.SI (SGC). The results show that, out of 555 subject headings, only 211 are included in the SSG and only 208 in the SGC; both subject heading lists include less than 40% of the subject headings. In addition, research shows that the subject headings included in the subject heading lists do not match the subject headings used by members of the researched socially excluded groups.

Kazalo vsebine

1	PREGLED LITERATURE	10
2	PRVOTNE RAZISKAVE	14
2.1	MAVRIČNI KATALOG: VSEBINSKI OPIS GEJEVSKEGA IN LEZBIČNEGA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA	14
2.2	MAVRIČNI KATALOG: VSEBINSKI OPIS GRADIVA ZA ISLAMSKO SKUPNOST.....	15
2.3	MAVRIČNI KATALOG: VSEBINSKI OPIS GRADIVA ZA UPORABNIKE V TRETJEM ŽIVLJENJSKEM OBDOBJU	16
3	METODOLOGIJA	19
3.1	MAVRIČNI KATALOG: VSEBINSKI OPIS GEJEVSKEGA IN LEZBIČNEGA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA	19
3.2	MAVRIČNI KATALOG: VSEBINSKI OPIS GRADIVA ZA ISLAMSKO SKUPNOST.....	20
3.3	MAVRIČNI KATALOG: VSEBINSKI OPIS GRADIVA ZA UPORABNIKE V TRETJEM ŽIVLJENJSKEM OBDOBJU	21
4	REZULTATI	23
4.1	MAVRIČNI KATALOG: VSEBINSKI OPIS GEJEVSKEGA IN LEZBIČNEGA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA DESET LET KASNEJE.....	23
4.2	MAVRIČNI KATALOG: VSEBINSKI OPIS GRADIVA ZA ISLAMSKO SKUPNOST DESET LET KASNEJE.....	27
4.3	MAVRIČNI KATALOG: VSEBINSKI OPIS GRADIVA ZA UPORABNIKE V TRETJEM ŽIVLJENJSKEM OBDOBJU DEVET LET KASNEJE	31
5	RAZPRAVA	36
6	ZAKLJUČEK.....	38
7	VIRI	40
8	PRILOGE.....	42

Kazalo slik

Slika 1: Prisotnost gesel pridobljenih z analizo gradiva LK v COBIB v Splošnem slovenskem geslovniku in Splošnem geslovniku COBISS.SI.....	23
Slika 2: Delež napotil na gesla za gradivo LK v COBIB, ki jih ni v SGC.....	24
Slika 3: Prisotnost gesel pridobljenih z analizo najpogosteje uporabljenih gesel za gradivo LK v COBIB.....	24
Slika 4: Gesla gradiva LK s tematiko LGBT v COBIB, ki jih ni v SGC.....	25
Slika 5: LGBT gesla, ki v prvotni raziskavi niso bila vključena v SSG.....	26
Slika 6: LGBT gesla, ki v prvotni raziskavi niso bila vključena v SSG in jih ni v SGC.....	26
Slika 7: Gesla pridobljena z analizo iskalnih navad uporabnikov islamske skupnosti.....	27
Slika 8: Gesla pridobljena z analizo iskalnih navad uporabnikov IK, ki jih ni v SSG.....	28
Slika 9: Gesla pridobljena z analizo iskalnih navad uporabnikov IK, ki jih ni v SGC.....	28
Slika 10: Gesla pridobljena z analizo vsebinskega opisa gradiva za pripadnike IK.....	29
Slika 11: Gesla pridobljena z analizo vsebinskega opisa gradiva za pripadnike IK, ki jih ni v SSG.....	30
Slika 12: Gesla pridobljena z analizo vsebinskega opisa gradiva za pripadnike IK, ki jih ni v SGC.....	30
Slika 13: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki so bila v prvotni raziskavi vključena v SSG.....	31
Slika 14: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki so bila v prvotni raziskavi vključena v SSG, ki jih ni več v SSG.....	32
Slika 15: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki so bila v prvotni raziskavi vključena v SSG, ki jih ni v SGC.....	33
Slika 16: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki v prvotni raziskavi niso bila vključena v SSG.....	33
Slika 17: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki v prvotni raziskavi niso bila vključena v SSG in jih ni v SGC.....	34
Slika 18: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju za iskanje leposlovnega gradiva.....	35
Slika 19: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju za iskanje leposlovnega gradiva, ki jih ni v SGC.....	35

Kazalo prilog

PRILOGA 1: Gesla pridobljena z analizo gradiva LK v COBIB, ki so vključena v SSG	42
PRILOGA 2: Gesla pridobljena z analizo gradiva LK v COBIB, ki jih ni v SSG	43
PRILOGA 3: Gesla pridobljena z analizo gradiva LK v COBIB, ki so vključena v SGC.....	44
PRILOGA 4: Gesla pridobljena z analizo gradiva LK v COBIB, ki jih ni v SGC.....	45
PRILOGA 5: Gesla pridobljena z analizo najpogosteje uporabljenih gesel za gradivo LK v COBIB, ki so vključena v SSG.....	46
PRILOGA 6: Gesla pridobljena z analizo najpogosteje uporabljenih gesel za gradivo LK v COBIB, ki jih ni v SSG.....	47
PRILOGA 7: Gesla pridobljena z analizo najpogosteje uporabljenih gesel za gradivo LK v COBIB, ki so vključena v SGC	48
PRILOGA 8: Gesla pridobljena z analizo najpogosteje uporabljenih gesel za gradivo LK v COBIB, ki jih ni v SGC	49
PRILOGA 9: LGBT gesla, ki v prvotni raziskavi niso bila vključena v SSG, ki so danes vključena v SSG	50
PRILOGA 10: LGBT gesla, ki v prvotni raziskavi niso bila vključena v SSG in jih ni v SSG.....	51
PRILOGA 11: LGBT gesla, ki v prvotni raziskavi niso bila vključena v SSG, ki so danes vključena v SGC.....	52
PRILOGA 12: LGBT gesla, ki v prvotni raziskavi niso bila vključena v SSG in jih ni v SGC	53
PRILOGA 13: LGBT gesla, ki so bila v prvotni raziskavi vključena v SSG in so še vedno v SSG.....	54
PRILOGA 14: LGBT gesla, ki so bila v prvotni raziskavi vključena v SSG in so vključena v SGC.....	55
PRILOGA 15: LGBT gesla, ki so bila v prvotni raziskavi vključena v SSG in jih ni v SGC	56
PRILOGA 16: Gesla pridobljena z analizo iskalnih navad uporabnikov islamske skupnosti, ki so vključena v SSG	57

PRILOGA 17: Gesla pridobljena z analizo iskalnih navad uporabnikov islamske skupnosti, ki jih ni v SSG.....	58
PRILOGA 18: Gesla pridobljena z analizo iskalnih navad uporabnikov islamske skupnosti, ki so vključena v SGC	59
PRILOGA 19: Gesla pridobljena z analizo iskalnih navad uporabnikov islamske skupnosti, ki jih ni v SGC.....	60
PRILOGA 20: Gesla pridobljena z analizo vsebinskega opisa gradiva za pripadnike IK, ki so vključena v SSG	61
PRILOGA 21: Gesla pridobljena z analizo vsebinskega opisa gradiva za pripadnike IK, ki jih ni v SSG.....	62
PRILOGA 22: Gesla pridobljena z analizo vsebinskega opisa gradiva za pripadnike IK, ki so vključena v SGC.....	63
PRILOGA 23: Gesla pridobljena z analizo vsebinskega opisa gradiva za pripadnike IK, ki jih ni v SGC.....	64
PRILOGA 24: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki so bila v prvotni raziskavi vključena v SSG, in so še vedno vključena v SSG	65
PRILOGA 25: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki so bila v prvotni raziskavi vključena v SSG, ki jih ni več v SSG.....	66
PRILOGA 26: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki so bila v prvotni raziskavi vključena v SSG, ki so v SGC.....	67
PRILOGA 27: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki so bila v prvotni raziskavi vključena v SSG, ki jih ni v SGC.....	68
PRILOGA 28: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki v prvotni raziskavi niso bila vključena v SSG, ki so sedaj vključena v SSG.....	69
PRILOGA 29: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki v prvotni raziskavi niso bila vključena v SSG in jih ni v SSG.....	70

PRILOGA 30: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki v prvotni raziskavi niso bila vključena v SSG, ki so vključena v SGC.....	72
PRILOGA 31: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki v prvotni raziskavi niso bila vključena v SSG in jih ni v SGC	73
PRILOGA 32: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju za iskanje leposlovnega gradiva, ki so v SSG	75
PRILOGA 33: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju za iskanje leposlovnega gradiva, ki jih ni v SSG	76
PRILOGA 34: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju za iskanje leposlovnega gradiva, ki so v SGC.....	77
PRILOGA 35: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju za iskanje leposlovnega gradiva, ki jih ni v SGC.....	78

Seznam kratic

COBIB: Vzajemna bibliografsko-kataložna baza podatkov

COBISS: Kooperativni online bibliografski sistem in servisi

LGBT: Lezbijke, geji, biseksualci in transeksualci

SGC: Splošni geslovník COBISS.SI

SIKBEZ: Splošna knjižnica Bežigrad

SSG: Splošni slovenski geslovník

UDK: Univerzalna decimalna klasifikacija

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem svoji mentorici, red. prof. dr. Alenka Šauperl, tako za vodstvo pri delu in dobre nasvete, kot za potrpežljivost in moralno podporo. Brez nje magistrska naloga ne bi bila napisana.

Zahvaljujem se tudi Dušici Ivanič, Saneli Gromilić in Ireni Štusej, ki so izvedle prvotne raziskave na tem področju in s svojim delom omogočile mojo nalogo.

Zahvala gre tudi moji družini in prijateljem, ki so me pri pisanju magistrske naloge moralno podpirali.

1 PREGLED LITERATURE

V današnji poplavi informacij je bolj kot kdajkoli prej pomembna dobra organiziranost le-teh. Samo tako lahko zagotovimo, da bodo ustrezne informacije vedno na voljo tistim, ki jih v danem trenutku potrebujejo. Eden od knjižničarjem najbolj poznanih načinov organizacije informacij, so sistemi za vsebinski opis.

Tekom študija veliko slišimo o problemih s sistemi za vsebinski opis (predvsem Univerzalne decimalne klasifikacije – UDK ter ostalih knjižničnih klasifikacij), kar se tiče njihove prevelike kompliciranosti za povprečnega uporabnika. Govorimo tudi o pomembni vlogi knjižnic pri razvijanju informacijske pismenosti in bralne kulture. Bolj redko pa slišimo kaj o vsebinskih problemih sistemov za vsebinski opis in kakšen vpliv imajo ti na uporabnika.

Olson in Schlegl (2001) pregledata in analizirata dosedanjo literaturo na področju pristranskosti sistemov za vsebinski opis za tematike spola, spolnosti, rase, starosti, etnične pripadnosti, jezika in religije.

Njun namen je bila identifikacija literature, ki se ukvarja z reprezentacijo socialno izključenih skupin¹ in tem v sistemih za vsebinsko obdelavo, identifikacijo in analizo teh problematičnih skupin in tem ter izgradnjo spletne baze, ki vsebuje preučevano literaturo. Pregledanih je bilo 93 knjig in člankov na to tematiko. Avtorici sta med drugim prišli do zaključkov, da imajo knjižničarji hvalevredno navado samorefleksije, ki je eden od vzrokov za nastanek te kritične literature, ter da standardi vsebinskega vpisa še vedno vsebujejo negativne pristranskosti do določenih tem. Poleg tega so predstavljena tri vodila za nadaljnje raziskave na tem področju:

- Uporabnikov ne smemo obravnavati kot homogene skupine, ampak kot skupek heterogenih skupin, ki se spreminjajo glede na kontekst.

¹ Večjezični tezaver Evropske unije EuroVoc uporablja deskriptor »socialna izključenost«, zato sem se namesto pojma »marginalizirane skupine« odločila za uporabo pojma »socialno izključene skupine«.

- Včasih je pravičnost bolj pomembna od objektivnosti.
- Potrebnost prilagajanja standardov za lokalne potrebe.

Nekaj let prej Olson (1998) govori o tem, kako klasifikacijski sistemi nekatere teme potlačijo v geto, druge pa preprosto izključijo in kako se lahko proti temu borimo. Piše, da so klasifikacijski sistemi produkt časa in prostora v katerem so nastali in s tem vseh tedanjih pristranskosti. Zaradi tega so določene pristranskosti v sistemu razumljive, kar pa ne pomeni, da proti njim ne smemo in ne moremo ukrepati. Izpostavi tudi, da je zaradi navidezne nevtralnosti in objektivnosti tematskih skupin v klasifikacijskih sistemih, pristranskosti težko identificirati. Postavi tri teze o klasifikacijskih sistemih:

- Izdelani so z vidika dominantne kulture.
- So omejeni in izključujejo določene teme in skupine.
- Definirajo, kaj je sprejeto kot znanje in s tem marginalizirajo in izključujejo teme in skupine.

Rešitev za te probleme klasifikacijskih sistemov po mnenju Olson (1998) ni opustitev že obstoječih sistemov, ampak njihovo preoblikovanje na način, ki je bolj prijazen in vključujoč do socialno izključenih tem in skupin.

Ista avtorica (Olson, 2000) v tretjem primeru govori o tem, kako je težnja po objektivnosti Klasifikacije Kongresne knjižnice privedla do pristranskosti te klasifikacije pri socialno izključenih kulturah in kako lahko spremembe Klasifikacije Kongresne knjižnice privedejo do sprememb v družbi.

V tem članku si Olson (2000) postavi tri vprašanja:

- Ali je Klasifikacija Kongresne knjižnice dominantna v ameriški družbi?
- Ali bi morali poskusiti uvesti spremembe v ameriški družbi skozi Klasifikacijo Kongresne knjižnice?
- Ali je možno vpeljati spremembe v ameriški družbi skozi Klasifikacijo Kongresne knjižnice?

Olson (2000) za Klasifikacijo Kongresne knjižnice (in s tem za ostale dominantne klasifikacijske sisteme, ki v članku niso omenjeni) pravi, da je nekakšen most med literaturo in javnostjo. S spremembami v klasifikaciji, z dodajanjem pojmov, ki predstavljajo socialno izključene teme in skupine, javnosti omogočimo boljši dostop do literature o teh socialno izključenih temah in skupinah. Večji je dostop do informacij o neki temi, bolj splošno dostopne so, manjša je nevednost o tej temi, kar ima lahko samo pozitivne učinke na družbo. Na koncu avtorica poudari odgovornost vsakega posameznega knjižničarja za obliko in uporabo klasifikacije tudi glede njene uporabe za družbene spremembe.

Vsi ti članki se ukvarjajo s pristranskostmi sistemov za vsebinski opis, razlogi zanje, kako se lahko proti njim borimo in zakaj naj to počnemo. Olson in Schlegl v članku *Standardization, Objectivity, and User Focus - A Meta-Analysis of Subject* (2002) govorita o samorefleksiji knjižničarjev in njihovem zavedanju o pristranskostih sistemov za vsebinski opis, kar je v meni vzbudilo zanimanje, kako je s tem zavedanjem pri nas. Drugi članek Hope Olson *Difference, Culture and Change: The Untapped Potential of LCSH* (Olson, 2000) govori o vplivu klasifikacijskega sistema na širše družbo, v tretjem, *Mapping Beyond Dewey's Boundaries: Constructing Classificatory Space for Marginalized Knowledge Domains* (Olson, 1998) pa avtorica predstavi način, kako lahko klasifikacijski sistem preoblikujemo v manj pristranskega – zanima me, če o čem podobnem razmišljajo slovenski knjižničarji.

Univerzalna decimalna klasifikacija je bila (tako kot drugi dve najbolj razširjeni knjižnični klasifikaciji – Deweyeva decimalna klasifikacija in Klasifikacija Kongresne knjižnice) razvita pred več kot sto leti (leta 1895) in je produkt zahodne kulture in vseh njenih pristranskosti. Tako je bilo izvorno v skupini 2 Verstvo (religija) 90% prostora namenjeno krščanstvu, le 10% prostora pa vsem drugim nekdanjim in sedanjim svetovnim religijam. Ta problem je bil odpravljen leta 2000, ko je bila skupina reorganizirana (Šauperl, 2007).

Trajalo je torej sto pet let, da se je nekaj zgodilo s problemom tako pomembne in vseprisotne tematike, kot je religija. Postavi se vprašanje, kaj se dogaja s problemi reprezentacije tematik, ki so manj prisotne v vsakdanjem življenju, socialno izključenih tem, ki se jih z veseljem pomete pod preprogo, oziroma tem, o katerih ob nastanku klasifikacije še ni bilo govora, danes pa so vedno bolj pomembne.

2 PRVOTNE RAZISKAVE

2.1 MAVRIČNI KATALOG: VSEBINSKI OPIS GEJEVSKEGA IN LEZBIČNEGA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Namen raziskave, ki jo je opravila Dušica Ivanič in je bila objavljena leta 2006 v diplomskem delu Mavrični katalog: vsebinski opis gejevskega in lezbičnega knjižničnega gradiva, je bil prikaz najdljivosti in dostopnosti gejevskega in lezbičnega knjižničnega gradiva in kako veljavni sistemi za vsebinski opis pokrivajo besedišče in kulturo te socialno izključene družbene skupine v Sloveniji. Avtorica je iz seznama Knjižne zbirke Lezbične knjižnice iz decembra 2005 oblikovala vzorec strokovnega gradiva s 730 naslovi in leposlovja s 308 naslovi. Vzorec se je takoj skoraj razpolovil, saj kar 55% naslovov strokovnih del in 68% leposlovnih del v COBIBu ni našla. V zapisih za gradivo, ki ga je v vzajemnem katalogu COBIB našla, je pregledala gesla, s katerimi je bilo to gradivo opremljeno. Pri iskanju LGBT² gradiva za mladostnike je avtorica z izbranimi gesli (torej »homoseksualnost«, »homoseksualci« in »lezbijke« dopolnjeno s pripadajočimi gesli za odraščanje, kot so na primer »mladina«, »mladostniki« in »puberteta«) našla samo trinajst enot gradiva, kar kaže ali na slabo vsebinsko obdelavo tega gradiva (Ivanič, 2006), ali na to, da tega gradiva v knjižnicah ni.

Največkrat uporabljen gesla, s katerimi je v podatkovni zbirki COBIB opisano gradivo Lezbične knjižnice, so »ženske« (76 primerov), »feminizem« (43 primerov), »homoseksualnost« (39 primerov) in »ženska vprašanja« (32 primerov), kot netipična oznaka pa se največkrat pojavi geslo »človekove pravice« (27 primerov); največkrat uporabljene LGBT gesla za gradivo Lezbične knjižnice so »homoseksualnost« (39 primerov), »lezbištvo« (12 primerov), »homoseksualci« (11 primerov) in »AIDS« (6 primerov). Najpogostejša gesla, ki so uporabljena za opis gradiva Lezbične knjižnice in niso vsebovana v SSG, so »žensko vprašanje« (1099 primerov), »ženske študije« (718 primerov), »lezbištvo« (99 primerov), »homofobija« (45 primerov), »pravice žensk« (236 primerov), »seksizem« (189 primerov) in »žensko gibanje« (182 primerov). Izbrana

² Lezbijke, geji, biseksualci in transseksualci

bibliografija literature z lezbično in gejevsko tematiko avtorice Nataše Velikonja je za uporabnika najdljiva samo po geslu »homoseksualnost«, dostopna pa je v 23 slovenskih knjižnicah, kar predstavlja manj kot 8% zastopanost v slovenskih knjižnicah, vključenih v COBIB (Ivanič, 2006).

Po desetih letih bom seznam gesel Dušice Ivanič za področje LGBT ponovno pregledala in ugotovila, kako je to področje pokrito v SSSG in SGC. Ta izhodiščni vzorec bo podrobneje opisan v poglavju Metodologija.

2.2 MAVRIČNI KATALOG: VSEBINSKI OPIS GRADIVA ZA ISLAMSKO SKUPNOST

Namen raziskave, ki jo je opravila Sanela Gromilić in je bila objavljena leta 2006 v diplomskem delu Mavrični katalog: vsebinski opis gradiva za Islamsko skupnost, je bil preveriti dostopnost gradiva, namenjenega Islamski skupnosti oziroma gradiva, ki pokriva tematiko islama.

Podatke za raziskavo je Gromilić (2006) pridobila z nestrukturiranim intervjujem z desetimi pripadniki islamske skupnosti (IS), ter z opazovanjem teh desetih uporabnikov pri iskanju gradiva v vzajemnem katalogu COBIB. Namen intervjuja je bil pridobiti podatke o tem kje, zakaj in na kakšen način pripadniki IS iščejo informacije, ki jih potrebujejo, ter njihovo poznavanje sistema COBISS. Namen opazovanja je bil pridobiti podatke o tem, na kakšen način pripadniki IS iščejo gradivo znotraj sistema COBISS in predvsem katere ključne besede pri tem uporabljajo. Poleg tega je avtorica izvedla tudi analizo vsebinskega opisa gradiva za pripadnike IS. V knjižničnem katalogu Knjižnice Bežigrad je poiskala 100 enot gradiva, ki obravnavajo iste ali podobne teme kot gradivo zbirke v ustanovi Islamske skupnosti v Ljubljani. Sledila je analiza gesel, ki so jih gradivu dodelili v katalogu Knjižnice Bežigrad in primerjava z zapisi tega gradiva v vzajemnem katalogu ter ugotavljanje primernosti le-teh za pripadnike IS (pri čemer so bili upoštevani podatki pridobljeni z intervjuji in opazovanjem pripadnikov IS). Gromilić je tudi zanimalo, če knjige res sodijo v

skupino UDK, ki jim je bila dodeljena, in koliko enot gradiva iz izbranega vzorca se nahaja v UDK skupini 2 »Verstva. Bogoslovje«.

Pregled vzorca stotih knjig z islamsko tematiko je pokazal, da so imele te v spletnem knjižničnem katalogu Knjižnice Bežigrad v povprečju šest gesel; od tega je zapis 27 knjig v celoti prevzet iz podatkovne zbirke COBIB, dve knjigi gesel sploh nimata, 18 knjig ima oznake samo v polju 606, 34 knjig pa ima manjše (največ štiri) število zelo splošnih oznak. Največ knjig, 43, je po UDK uvrščenih v oddelek 2 »Verstva. Bogoslovje«, 22 jih je postavljenih v oddelek 3 »Družbene vede«; ostale knjige so postavljene po drugih oddelkih, razen oddelka 5 in 6, kamor ni bila razvrščena nobena knjiga. V šestnajstih primerih je bila knjiga v Knjižnici Bežigrad uvrščena v drugo UDK skupino kot v vzajemnem katalogu (Gromilić, 2006).

Tudi za to tematsko področje me zanima, ali je s časom napredovalo. Izhodiščni vzorec za mojo raziskavo bo podrobneje opisan v poglavju Metodologija.

2.3 MAVRIČNI KATALOG: VSEBINSKI OPIS GRADIVA ZA UPORABNIKE V TRETJEM ŽIVLJENJSKEM OBDOBJU

Namen raziskave, ki jo je opravila Irena Štusej in je bila objavljena leta 2007 v diplomskem delu Mavrični katalog: vsebinski opis gradiva za uporabnike v tretjem življenjskem obdobju: besedišče uporabnikov Medobčinske matične knjižnice Žalec primerjalno s Splošnim slovenskim geslovníkom, je bil raziskati besedišče, ki ga upokoenci uporabljajo pri iskanju gradiva v knjižnici in to besedišče primerjati s tistim, ki se uporablja za gesla pri vsebinski obdelavi gradiva namenjenega uporabnikom v tretjem življenjskem obdobju.

Podatke za raziskavo je Štusej (2007) zbrala z uporabo treh raziskovalnih metod – najprej je z nestrukturiranim intervjujem pridobila podatke, ki so pokazali splošno sliko o informacijskih potrebah uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, o njihovi seznanjenosti z načinom postavitve gradiva v knjižnici in njihovem načinu iskanja le-tega.

Te iste podatke je istočasno pridobivala tudi z metodo opazovanja, kjer je uporabnike opazovala med iskanjem gradiva v knjižnici. S pomočjo podatkov, pridobljenih s tema dvema metodama, je sestavila vprašalnik za pisno anketo, namen katere je bilo pridobiti čim več besed oz. besednih zvez, s katerimi uporabniki v tretjem življenjskem obdobju iščejo gradivo znotraj knjižničnega kataloga, da bi jih lahko primerjala z gesli Splošnega slovenskega geslovnika (SSG). Namen ankete je bil tudi preveriti, kako večji so uporabniki dela z računalnikom in koliko jih je bila vključenih v kakršnokoli računalniško izobraževanje. Anketo je izpolnilo devetdeset uporabnikov. Poleg tega je z direktorji splošnih knjižnic v Sloveniji opravila telefonski intervju o izobraževanjih in drugih oblikah pomoči, ki jih njihove knjižnice nudijo uporabnikom v tretjem življenjskem okolju.

Zaradi velikega števila predlaganih gesel (v povprečju je vsak anketiranec predlagal devet gesel) je Štusej (2007) določila kriterij, po katerem je izločila tista predlagana gesla, ki so se pokrivala z imenom področja, za iskanje po katerem so bila gesla predlagana (npr. zdravje, bolezni, zdravila za področje medicine). Ostala so ji manj splošna gesla – za analizo je izbrala tista gesla, ki so se pojavila večkrat, a niso vključena v SSG in za katere je imela občutek, da bi jih najbolj pogosto uporabljali uporabniki v tretjem življenjskem obdobju.

Rezultati raziskave so pokazali, da večina anketiranih upokojencev nima osnovnih računalniških znanj, le 10% jih je že kdaj iskalo gradivo s pomočjo COBISSa. Upabniki pri iskanju niso obremenjeni z načeli za oblikovanje gesel, zato so le-ta večinoma v množini in v različnih sklonih, ključne besede navajajo glede na tematiko (npr. izpuščaji) ali pa tvorijo besedne zveze (npr. bolezni starostnikov, preprečevanje bolečin), pri navedbi pojma pa se ne ozirajo na to, ali je ta zastarel ali še v uporabi (npr. historija, živinozdravilstvo). Nastal je zajeten seznam gesel, ki se ne pokrivajo z gesli SSG, tudi v primerih, ko je to geslo navedla večina anketirancev in s katerim lahko pri iskanju po podatkovni bazi COBIB najdemo relevantno gradivo, kar kaže, da ja skrajni čas, da so ta gesla vključena v SSG. Poleg tega je analiza predlaganih gesel in zapisov v katalogu pokazala nedoslednost pri dodeljevanju obstoječih gesel pri vsebinski obdelavi – ta je odvisna od kreatorja zapisa, ki

velikokrat premalo pozna vsebino gradiva in ne ve, s katerimi gesli bi uporabniki to gradivo iskali (Štusej, 2007).

Tudi za to tematiko bom preverila do kakšnih sprememb je prišlo v desetih letih. Moj izhodiščni vzorec bo podrobneje opisan v poglavju 3 Metodologija.

3 METODOLOGIJA

Namen moje raziskave je pregled gesel za tri socialno izključena področja in preveriti njihovo prisotnost v Splošnem slovenskem geslovníku (SSG) in Splošnem geslovníku COBISS.SI (SGC). Zanima nas, ali so se knjižničarji problematike socialno izključenih skupin v preteklih desetih letih bolj zavedli in vključili primerna gesla v geslovníke.

3.1 MAVRIČNI KATALOG: VSEBINSKI OPIS GEJEVSKEGA IN LEZBIČNEGA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Ivanič (2006) je za raziskavo uporabila strokovno literaturo (730 naslovov) in leposlovje (308 naslovov) iz aktualnega seznama Knjižne zbirke Lezbične knjižnice. Za vsak naslov je preverila, če se nahaja v vzajemnem katalogu COBIB, ter izpisala gesla, ki so bile gradivu dodeljena. Z izborom najpogosteje uporabljenih gesel za gradivo Lezbične knjižnice v vzajemnem katalogu COBIB je dobila seznam 94 gesel (priloge 1-4). Poleg tega je v vzajemnem katalogu COBIB poiskala tudi gradivo Lezbične knjižnice s specifično tematiko LGBT in na ta način pridobila seznam 63 gesel (priloge 5-8). Za potrebe svoje raziskave sem teh 157 gesel z obeh seznamov poiskala v SSG in v SGC.

Del raziskave, ki jo je izvedla Ivanič (2006), je bil pregled dostopnosti LGBT literature za mladostnike v Sloveniji. Pri tem je izbrala področju primerna gesla, ki se nahajajo v SSG in v vzajemnem katalogu z iskanjem po ključnih besedah poskušala najti primerno literaturo. Negativni rezultati raziskave so jo spodbudili k preverjanju, katera gesla s področja LGBT so zajeta v SSG. Končni rezultat je bil seznam osmih gesel s področja LGBT, ki so bila zajeta v SSG (priloge 13-15) in osmih gesel s področja LGBT, ki jih v SSG ni bilo (priloge 9-12). Zanimalo me je, če je tukaj prišlo do kakšnih sprememb, tako da sem prisotnost teh 16 gesel preverila tako v SSG, kot v SGC.

3.2 MAVRIČNI KATALOG: VSEBINSKI OPIS GRADIVA ZA ISLAMSKO SKUPNOST

Gromilić (2006) je za svojo raziskavo pridobila pomoč desetih članov islamske skupnosti. Izbrane osebe je (po izvedbi intervjuja, ki za mojo raziskavo ni pomemben) opazovala pri iskanju relevantne literature, ter si beležila besede, ki so jih uporabili za iskanje. S tem je dobila seznam gesel, ki jih pripadniki islamske skupnosti uporabljajo pri iskanju gradiva s tega področja.

Poleg tega je Gromilić (2006) izvedla tudi analizo vsebinskega opisa gradiva za pripadnike islamske skupnosti. Potrebovala je večji vzorec gradiva namenjenega pripadnikom Islamske skupnosti, zato si je pri vzorčenju pomagala s knjižno zbirko ustanove Islamske skupnosti v Ljubljani. Po pregledu tematike, ki jih obravnavajo knjige v tej zbirki, je v knjižničnem katalogu Knjižnice Bežigrad (SIKBEZ, takrat še samostojna knjižnica) poiskala knjige, ki obravnavajo iste ali podobne teme. Na ta način je dobila vzorec 100 knjig iz Knjižnice Bežigrad. Izbrano gradivo je nato primerjala z zapisi v vzajemnem katalogu COBIB. Pri izbranem vzorcu gradiva je avtorica želela analizirati gesla, ki so jim jih dodelili v SIKBEZ. Pri analizi so ji bila v pomoč gesla, ki so bila knjigam dodeljena v vzajemnem katalogu.

Za potrebe lastne raziskave sem tako imela na voljo dva seznama – seznam iskalnih nizov, ki so jih pri iskanju uporabljali pripadniki islamske skupnosti, ter seznam gesel, ki so jih gradivu za pripadnike islamske skupnosti dodelili v knjižničnem katalogu Knjižnice Bežigrad. Seznam, ki ga je Gromilić (2006) dobila z opazovanjem članov islamske skupnosti, je vseboval 47 različnih iskalnih nizov; 16 iskalnih nizov je vsebovalo več kot eno geslo. Po analizi tega prvotnega seznama in izločitvi podvojenih gesel, sem dobila seznam 44 gesel (priloge 16-19). Seznam, ki ga je Gromilić (2006) dobila z analizo gesel, ki so jih gradivu dodelili v knjižničnem katalogu Knjižnice Bežigrad, je vseboval 296 gesel. Seznam sem analizirala ter odstranila gesla, ki so bila presplošna (kot sta na primer »filozofija« in »zgodovina«), gesla v tujem jeziku in podvojena gesla. Končni rezultat je bil seznam 68 gesel (priloge 20-23).

Na koncu sem preverila prisotnost vseh 112 pridobljenih gesel z obeh seznamov tako v SSG, kot v SGC.

3.3 MAVRIČNI KATALOG: VSEBINSKI OPIS GRADIVA ZA UPORABNIKE V TRETJEM ŽIVLJENJSKEM OBDOBJU

Z anketiranjem in intervjuvanjem knjižničnih uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju je Štusej (2007) dobila obsežen seznam gesel, s katerimi so ti uporabniki iskali gradivo (v povprečju je bil predlaganih devet gesel za posamezno področje). Iz seznama je izločila splošna gesla, ki so bila preveč podobna imenu področja, po katerem naj bi uporabniki iskali (gesla kot so na primer »zdravje«, »bolezni«, »zdravila« in podobno) in ohranila bolj specifična gesla, ki jih ni uporabil prav vsak uporabnik, a so se vseeno pojavila večkrat, pri različnih anketirancih (gesla kot so na primer »ožilje« in »preprečevanje bolečin«). Iz tega skrčenega seznama je nato izbrala gesla, za katere je predvidevala, da jih večkrat uporabijo uporabniki v tretjem življenjskem obdobju, kot drugi knjižnični uporabniki.

Končni seznam gesel je Štusej (2007) primerjala s Splošnim slovenskim geslovníkom (SSG) in tako dobila seznam gesel, ki v geslovníku niso bila prisotna. Pri iskanju s ključnimi besedami v vzajemnem katalogu COBIB se je izkazalo, da je z izbranim geslo našla gradivo, kljub temu, da gesla ni v SSG, saj je bilo dodeljeno polju prosto oblikovanih gesel v vzajemnem katalogu. V primeru, da je bilo teh zadetkov v katalogu veliko, je avtorica posebej izpostavila potrebo vključitve gesla v SSG.

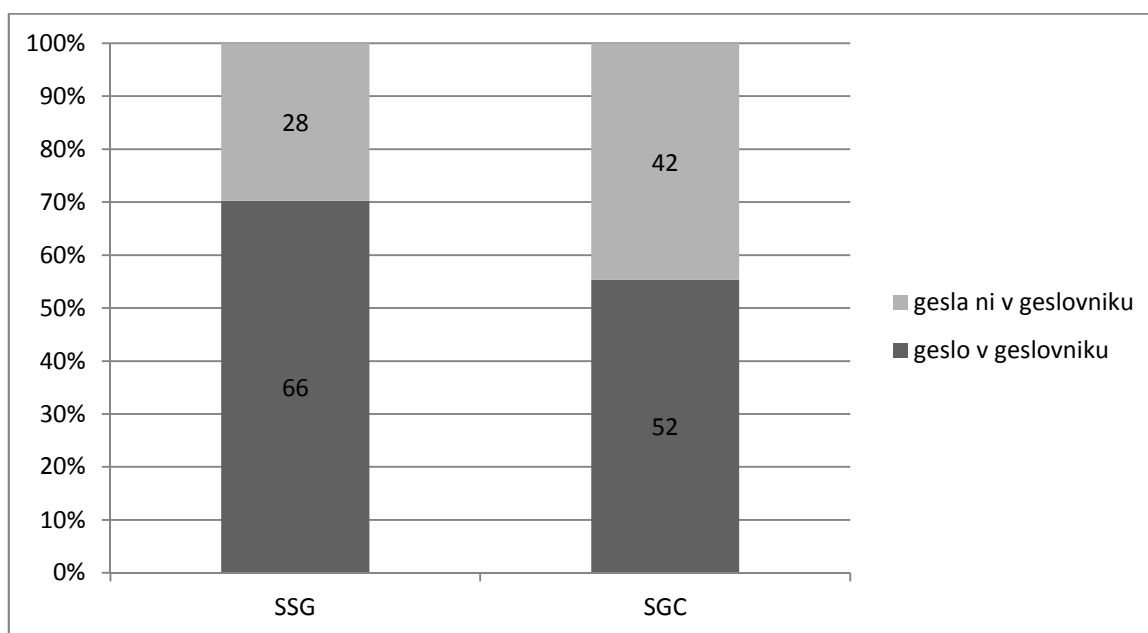
Štusej je v svoji raziskavi dobila seznam 78 gesel, ki so bila prisotna v SSG (priloge 24-27) in seznam 173 gesel, ki jih v geslovníku ni bilo (priloge 28-31). Za potrebe svoje raziskave sem preverila prisotnost teh 251 gesel v SSG ter v SGC.

Tekom svoje raziskave je Štusej (2007) dobila tudi seznam gesel, ki bi jih uporabniki v tretjem življenjskem obdobju radi uporabljali pri iskanju leposlovja. Tudi za teh 61 gesel (priloge 32-35) sem preverila, če so vključena v SSG in v SGC.

4 REZULTATI

4.1 MAVRIČNI KATALOG: VSEBINSKI OPIS GEJEVSKEGA IN LEZBIČNEGA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA DESET LET KASNEJE

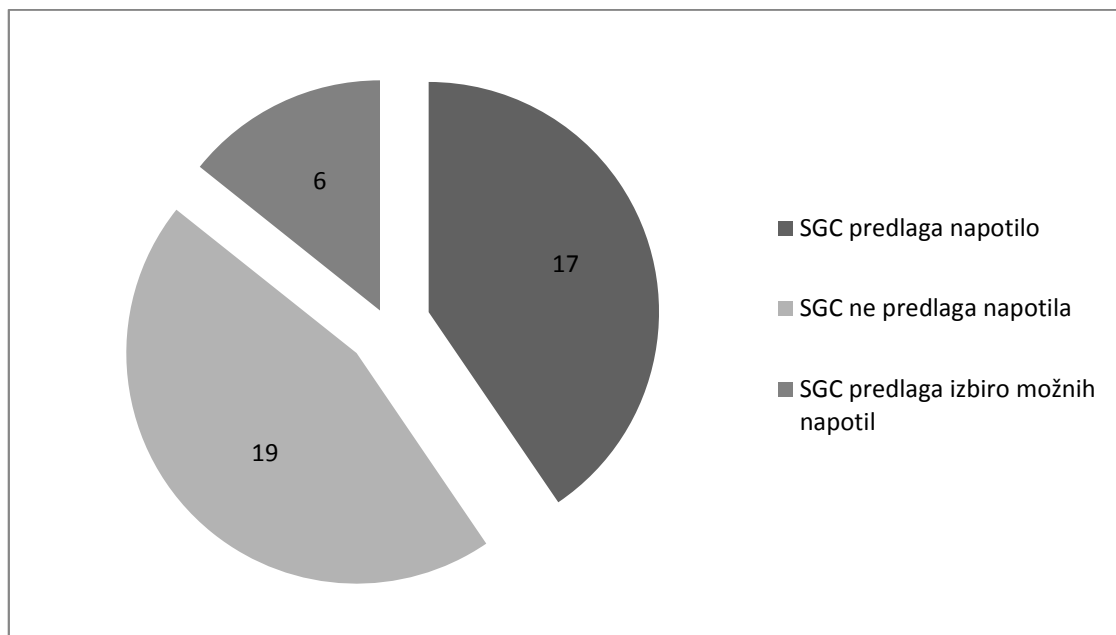
Od 94 gesel, pridobljenih z analizo gradiva Lezbične knjižnice v vzajemnem katalogu COBIB je 66 gesel (70%) prisotnih v Splošnem slovenskem geslovníku (SSG) in 52 gesel (55%) prisotnih v Splošnem geslovníku COBISS.SI (SGC) (slika 1).

Slika 1: Prisotnost gesel pridobljenih z analizo gradiva LK v COBIB v Splošnem slovenskem geslovníku in Splošnem geslovníku COBISS.SI

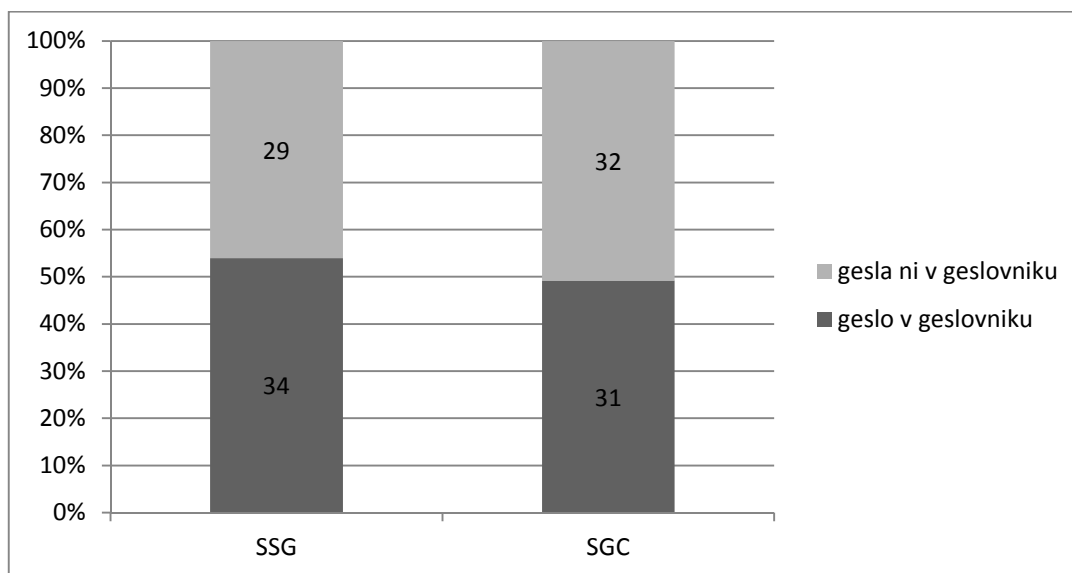
SSG za 28 gesel (30%), ki vanj niso vključena, ne predlaga napotil.

Za razliko od SSG, SGC za 17 gesel (18%), ki v geslovník niso vključena, predlaga napotilo, ter ponudi izbiro možnih napotil za 6 dodatnih gesel (6%). Če v SGC torej iščemo geslo »homofobija«, nas geslovník usmeri na geslo »diskriminacija zaradi spolne usmerjenosti« in enako v primeru gesla »lezbištvo«, namesto katerega geslovník predlaga geslo »lezbijstvo«; če pa na primer iščemo geslo »spolna zloraba«, nam SGC ponudi izbiro med gesli »spolne zlorabe otrok«, »spolni kriminal« in »spolno nadlegovanje«. Tako od 42 gesel (45%), ki v SGC niso zajeta, geslovník sploh ne vsebuje samo 19 gesel (20%) (slika 2).

Slika 2: Delež napotil na gesla za gradivo LK v COBIB, ki jih ni v SGC

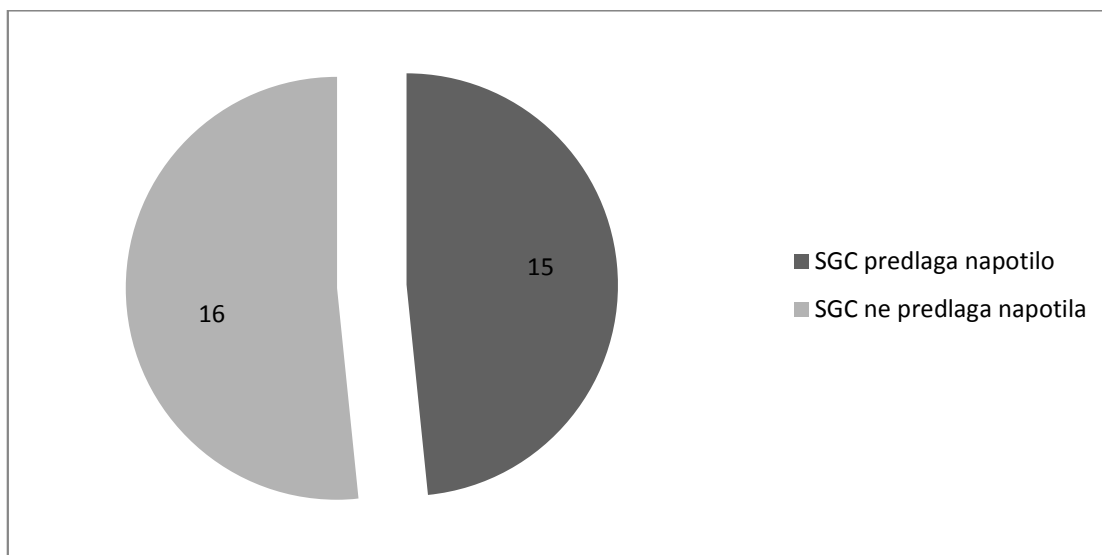
Od 63 gesel, pridobljenih z analizo najpogosteje uporabljenih gesel za gradivo Lezbične knjižnice v vzajemnem katalogu COBIB, jih je 34 (54%) prisotnih v SSG in 31 (49%) v SGC (slika 3).

Slika 3: Prisotnost gesel pridobljenih z analizo najpogosteje uporabljenih gesel za gradivo LK v COBIB

SSG za 29 gesel (46%), ki vanj niso vključena, ne predlaga nobene druge možnosti.

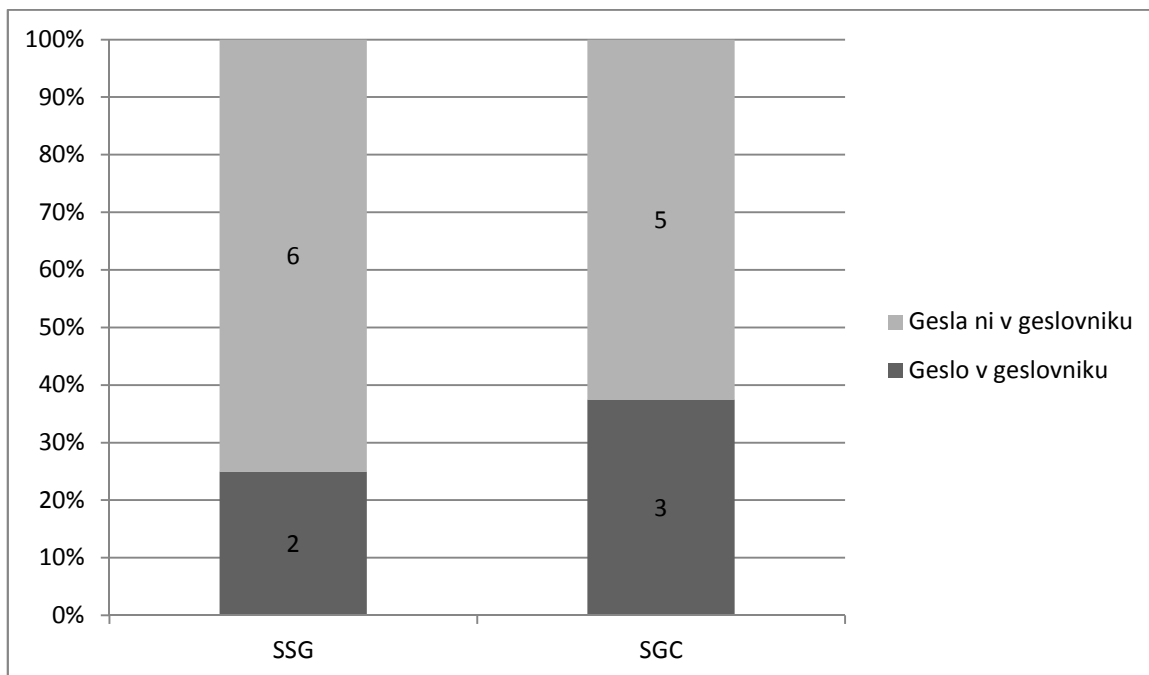
Od 32 gesel (51%), ki jih v geslovníku ni, SGC za 15 gesel (24%) predlaga napotilo. Če v geslovníku tako na primer iščemo geslo »homoseksualni pari«, nas usmeri na geslo »istospolni pari« in na geslo »obrobneži«, če iščemo geslo »marginalne skupine«. SGC sploh ne prepozna samo 16 gesel (25%) (slika 4).

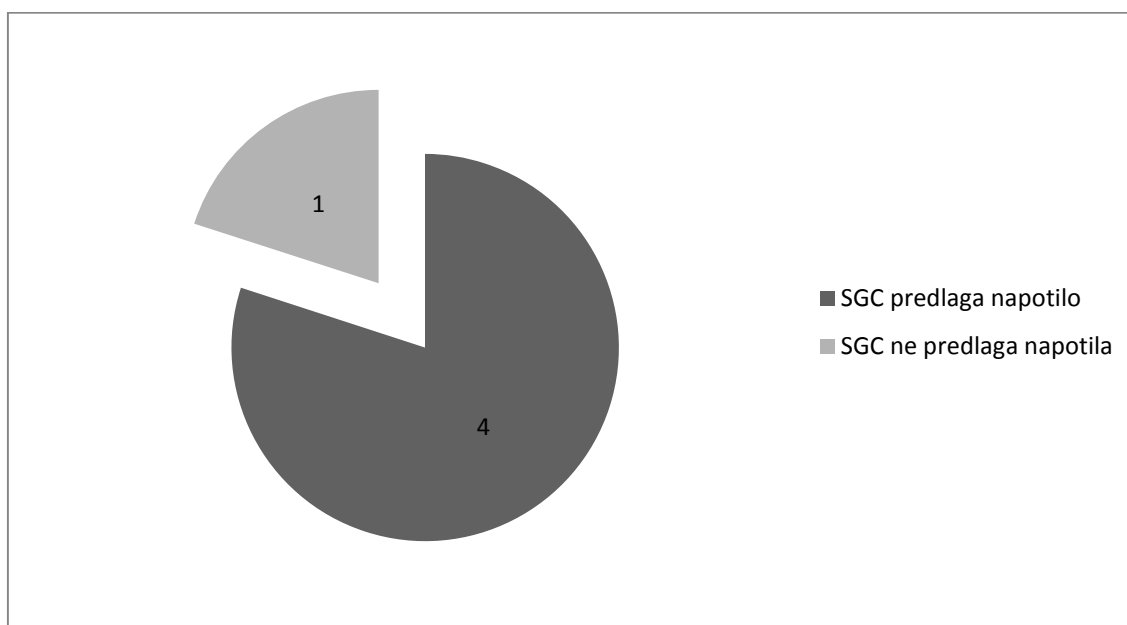
Slika 4: Gesla gradiva LK s tematiko LGBT v COBIB, ki jih ni v SGC

Od osmih gesel, ki jih v prvotni raziskavi, ki jo je leta 2006 opravila Ivanič, ni bilo v SSG, sta dve gesli (»homofobija« in »lezbištvo«) v geslovníku sedaj prisotni (slika 5).

Od teh istih osmih gesel so tri gesla (»pravice žensk«, »seksizem« in »ženske študije«) vključene v SGC (slika 5), za štiri gesla pa je predlagano napotilo (slika 6) – SGC tako ne pozna samo enega od osmih gesel (12,5%), medtem ko SSG sploh ne vsebuje sedmih (87,5%).

Slika 5: LGBT gesla, ki v prvotni raziskavi niso bila vključena v SSG

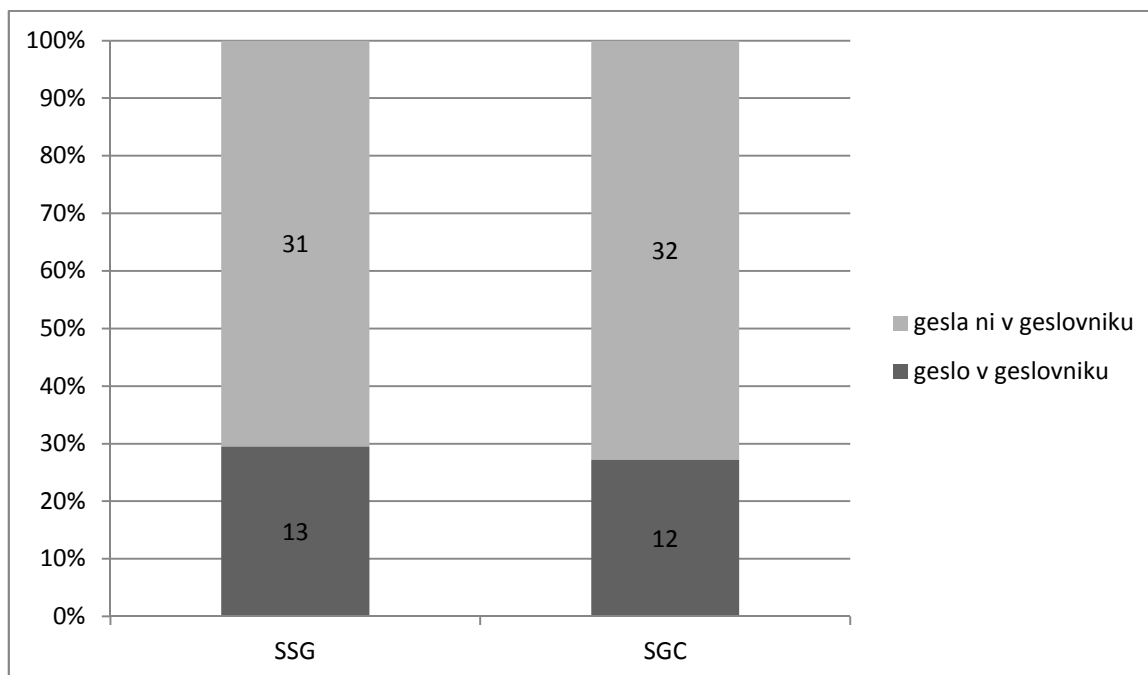

Slika 6: LGBT gesla, ki v prvotni raziskavi niso bila vključena v SSG in jih ni v SGC

Pri geslih, ki so leta 2006 vključena v SSG, ni prišlo do nobenih sprememb. Od teh istih gesel, jih je sedem prisotnih v SGC, enega gesla («biseksualci») pa ta geslovník ne pozna.

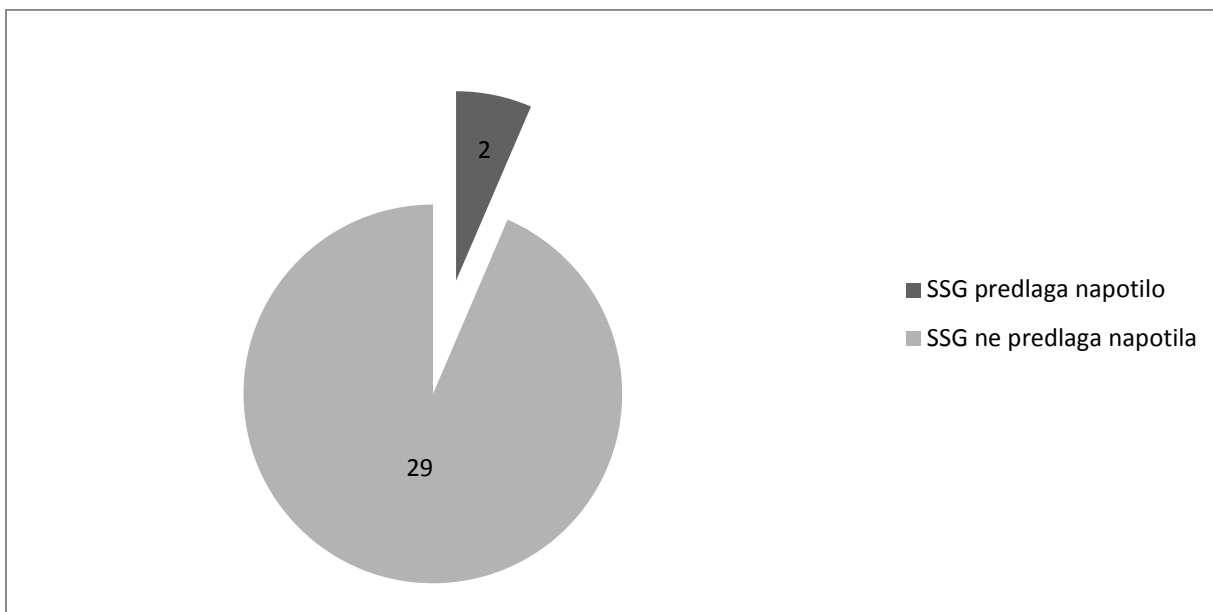
4.2 MAVRIČNI KATALOG: VSEBINSKI OPIS GRADIVA ZA ISLAMSKO SKUPNOST DESET LET KASNEJE

Od 44 gesel, pridobljenih z analizo iskalnih navad uporabnikov islamske skupnosti, je 13 gesel (30%) vključenih v Splošni slovenski geslovnik (SSG) in 12 gesel (27%) v Splošni geslovnik COBISS.SI (SGC) (slika 7).

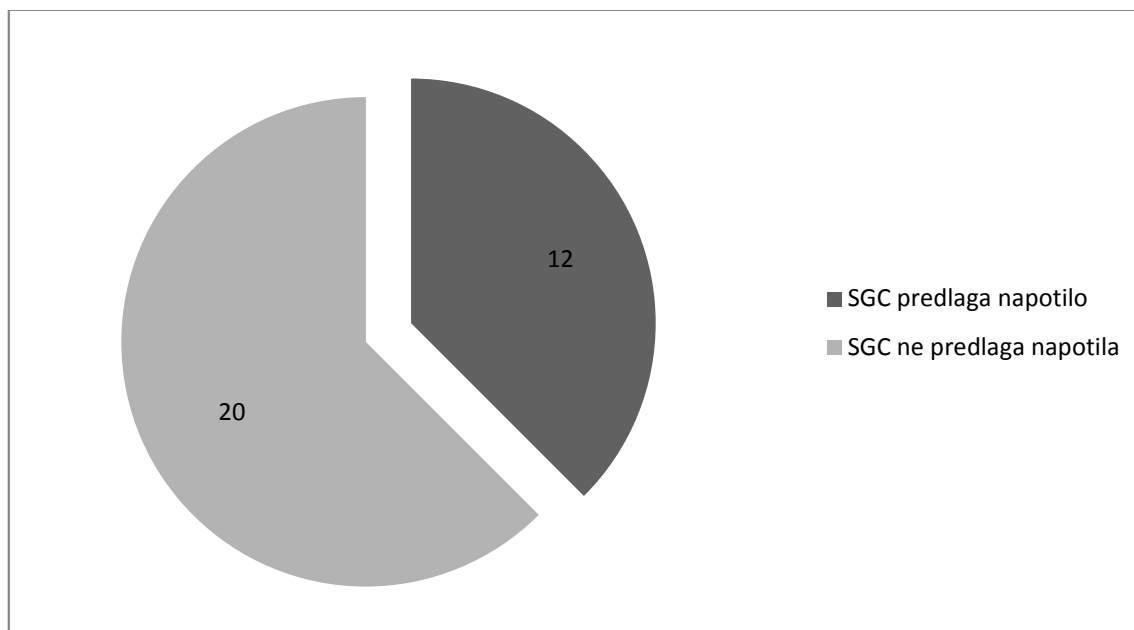
Slika 7: Gesla pridobljena z analizo iskalnih navad uporabnikov islamske skupnosti

Od 31 gesel (70%), ki v SSG niso prisotna, geslovnik za dve gesli (»odnos« in »splav«) predlaga napotilo (»odnosi« in »splav (medicina)« oziroma »umetni splav«). Ostalih 29 gesel (66%) geslovnik ne vsebuje (slika 8).

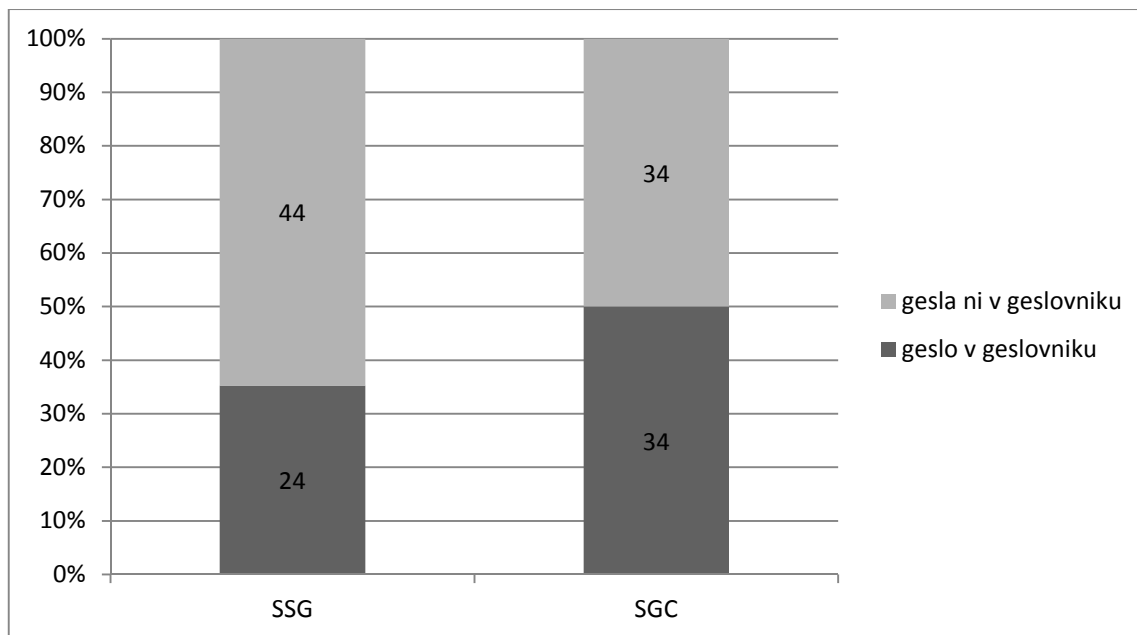
Slika 8: Gesla pridobljena z analizo iskalnih navad uporabnikov IK, ki jih ni v SSG

Od 32 gesel (73%), ki niso vključena v SGC, geslovník za 12 gesel predlaga napotilo. Če želimo na primer geslo »abortus«, nas geslovník usmeri na geslo »splav (medicina)«, za geslo »ženske v islamu« predlaga »ženske in islam«, namesto gesla »Ramazan« pa nas napoti na »Ramadan«. 20 gesel (45%) SGC ne vsebuje (slika 9).

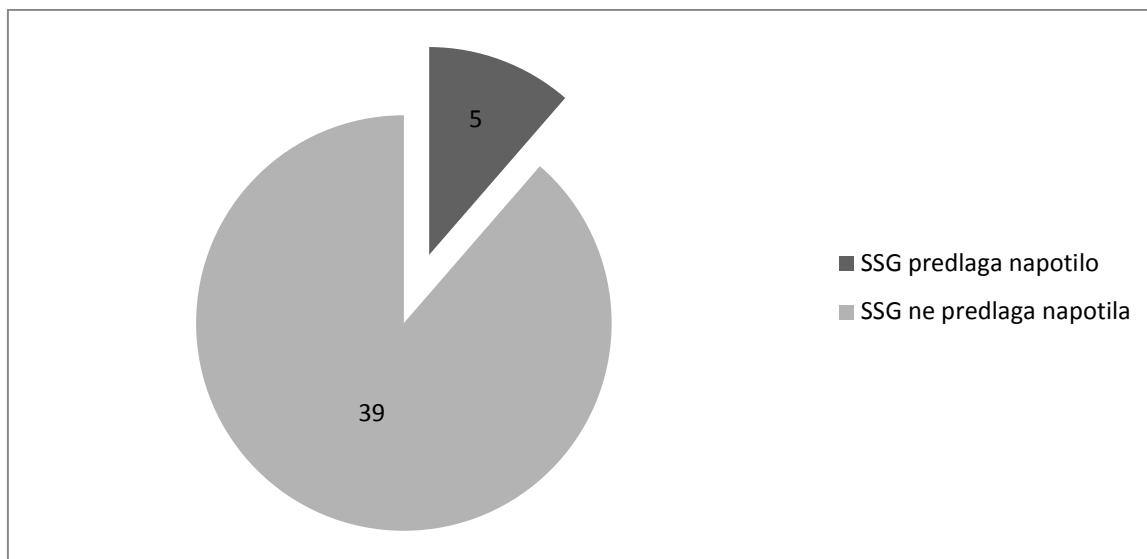
Slika 9: Gesla pridobljena z analizo iskalnih navad uporabnikov IK, ki jih ni v SGC

Od 68 gesel, pridobljenih z analizo vsebinskega opisa gradiva za pripadnike islamske skupnosti, je 24 gesel (35%) prisotnih v SSG in 34 gesel (50%) v SGC (slika 10).

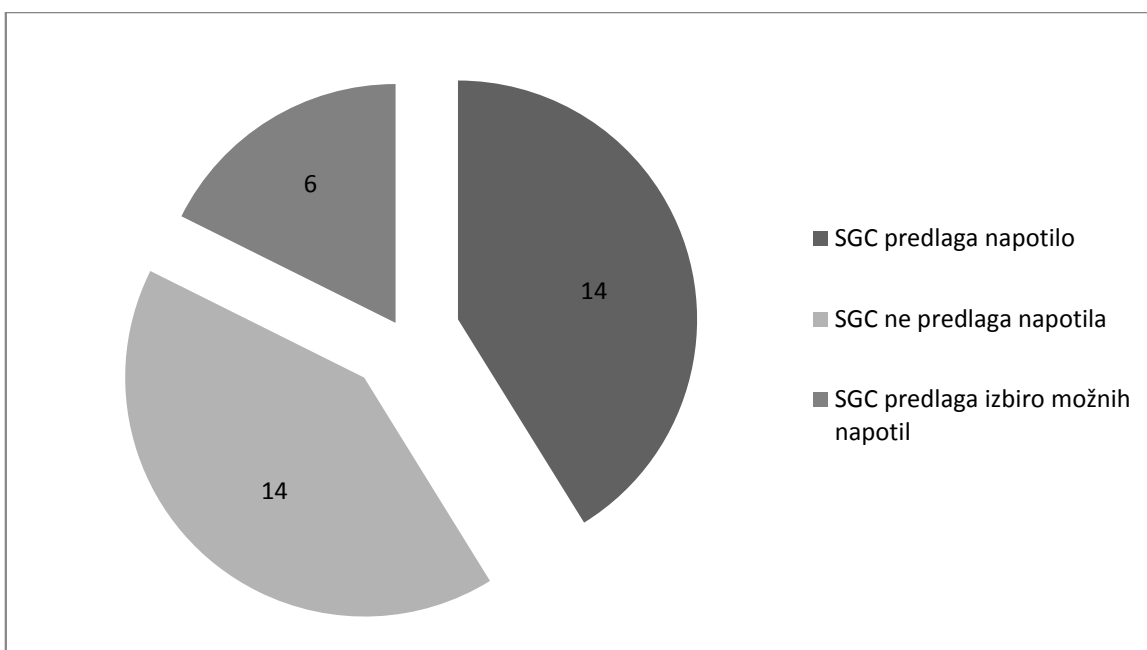
Slika 10: Gesla pridobljena z analizo vsebinskega opisa gradiva za pripadnike IK

Od 44 gesel (65%), ki niso vključena v SSG, geslovník predlaga napotilo za 5 gesel (13%). Tako za geslo »vera« kot za geslo »verstva« geslovník predlaga geslo »religije«, namesto gesla »šeriatsko pravo« lahko uporabimo geslo »islamsko pravo«, geslo »sikhi« nadomestimo z geslom »sikhizem«, geslo »Mohamed« pa z geslom »Muhammad, prerok, ok.570-632«. 39 gesel (57%) SSG ne pozna (slika 11).

Slika 11: Gesla pridobljena z analizo vsebinskega opisa gradiva za pripadnike IK, ki jih ni v SSG

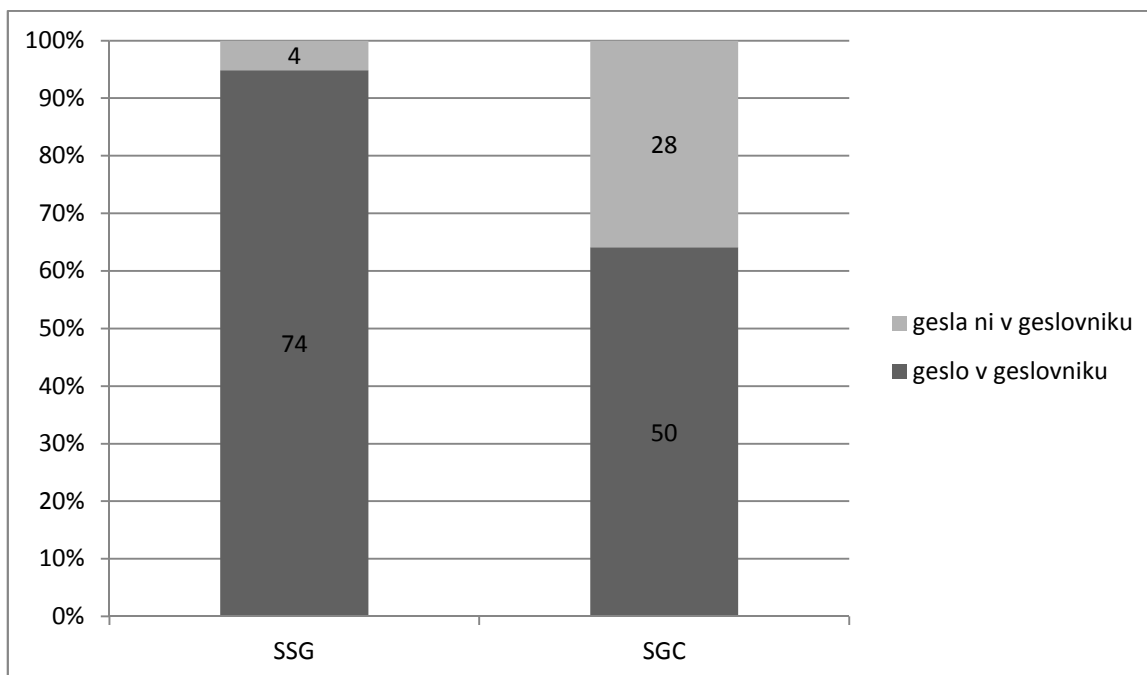
Od 34 gesel (50%), ki niso vključena v SGC, geslovník predlaga napotilo za 14 gesel (41%), ter izbiro možnih napotil za 6 gesel (18%). Tako na primer namesto gesla »vojni zločini« lahko uporabimo geslo »vojna hudodelstva«, namesto gesla »romarji« pa lahko izbiramo med gesli »romarji in romanja« in »muslimanski romarji in romanja«. SGC ne pozna 14 gesel (21%) (slika 12).

Slika 12: Gesla pridobljena z analizo vsebinskega opisa gradiva za pripadnike IK, ki jih ni v SGC

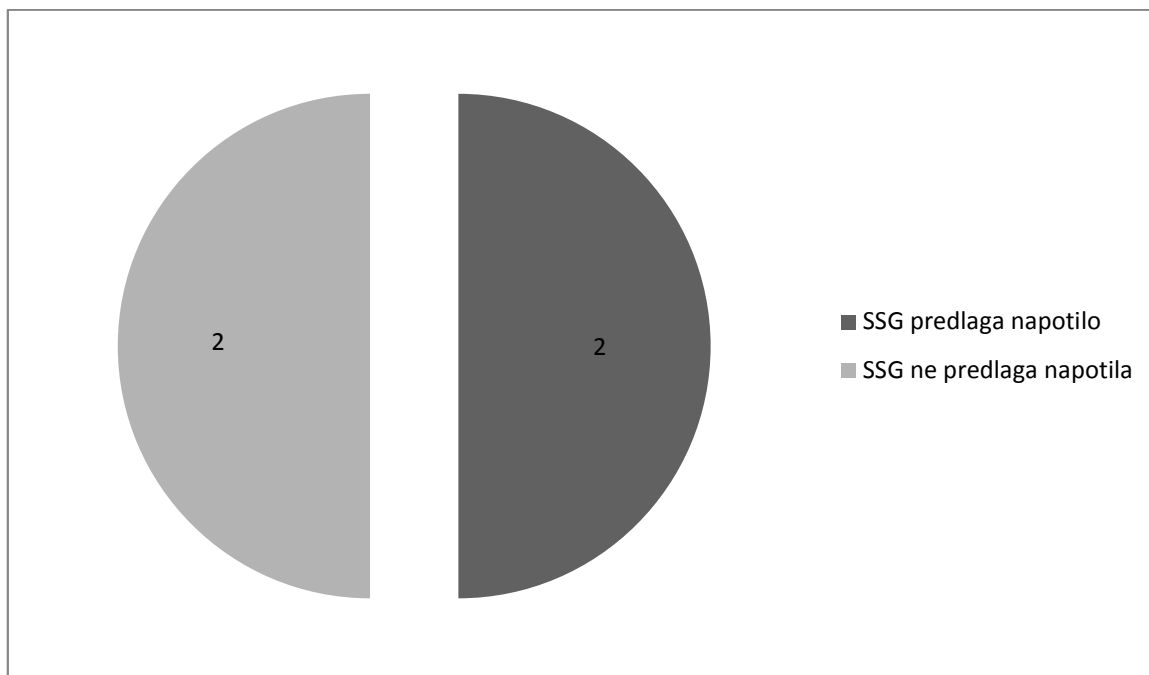
4.3 MAVRIČNI KATALOG: VSEBINSKI OPIS GRADIVA ZA UPORABNIKE V TRETJEM ŽIVLJENJSKEM OBDOBJU DEVET LET KASNEJE

Od 78 gesel, ki so bila leta 2007 prisotna v Splošnem slovenskem geslovniku (SSG), je v SSG še vedno prisotnih 74 gesel (95%). Od teh istih gesel, jih je 50 (64%) prisotnih v Splošnem geslovniku COBISS.SI (SGC) (slika 13).

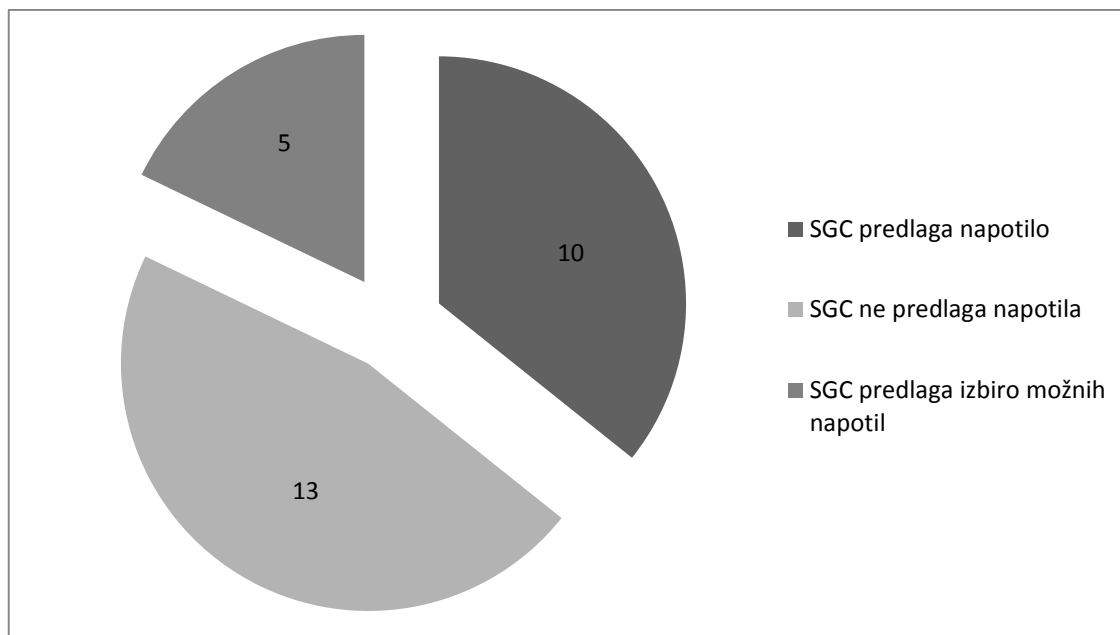
Slika 13: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki so bila v prvotni raziskavi vključena v SSG

Od štirih gesel (5%), ki niso več vključena v SSG, za dve gesli («nalezljive bolezni» in «posodovke») geslovnik predlaga napotili («infekcijske bolezni» in «lončnice»). Dveh gesel («diabetes» in «kronične bolečine») pa geslovnik ne pozna (slika 14).

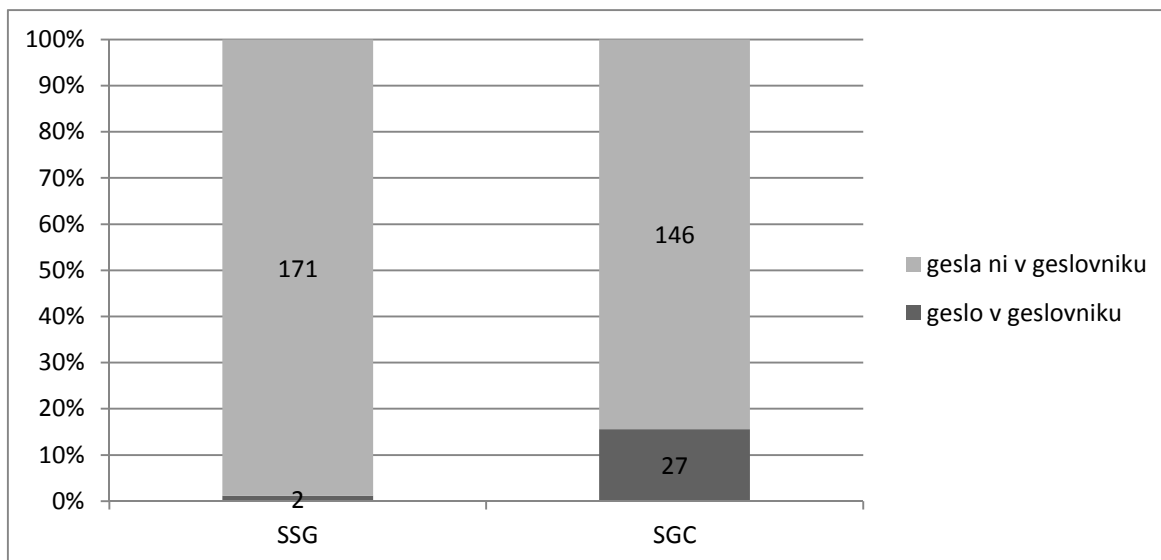
Slika 14: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki so bila v prvotni raziskavi vključena v SSG, ki jih ni več v SSG

Od 28 gesel (26%), ki niso vključena v SGC, geslovník predlaga napotilo za 10 gesel (na mesto gesla »dedovanje« tako predlaga geslo »dedovanje in nasledstvo«) in izbiro možnih napotil za 5 gesel (v primeru gesla »naravni parki« imamo tako možnost uporabe gesel »narodni parki«, »krajinski parki« ali »regijski parki«). SGC ne vsebuje 13 gesel (17%) (slika 15).

Slika 15: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki so bila v prvotni raziskavi vključena v SSG, ki jih ni v SGC

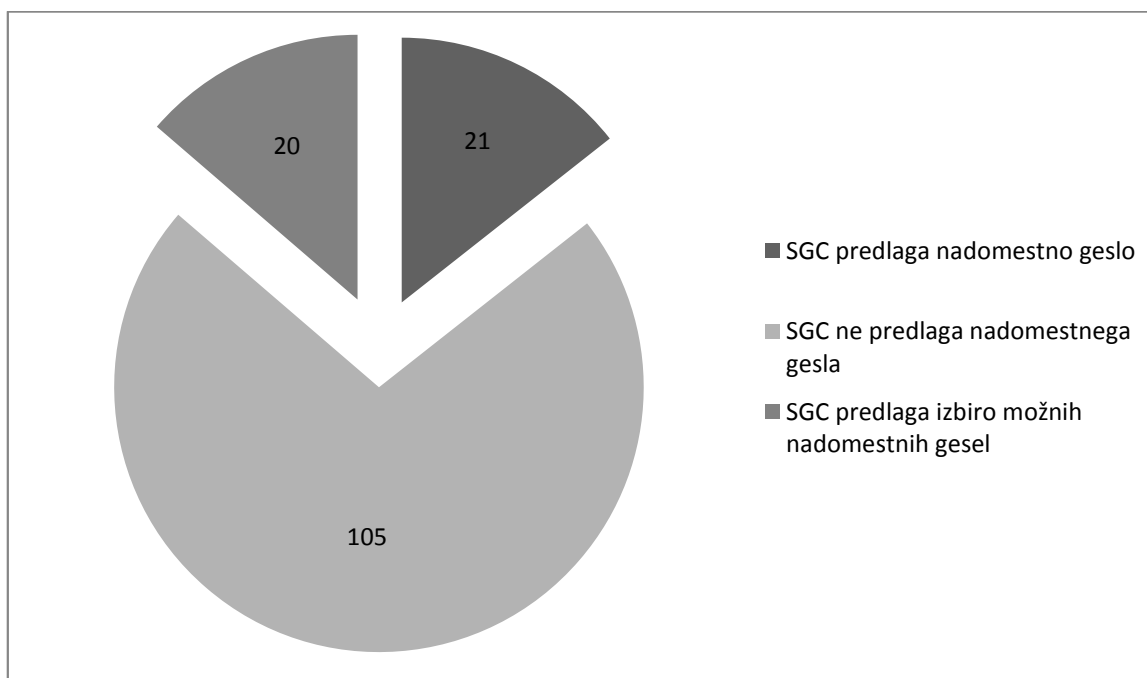
Leta 2007 v SSG ni bilo prisotnih 173 gesel, ki jih je iskala Štusej. Od takrat sta na novo vključeni samo dve gesli (1%) – gesli sta »krovstvo« in »ustna higiena«. Od teh istih gesel jih je v SGC prisotnih 27 (16%) (slika 16).

Slika 16: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki v prvotni raziskavi niso bila vključena v SSG

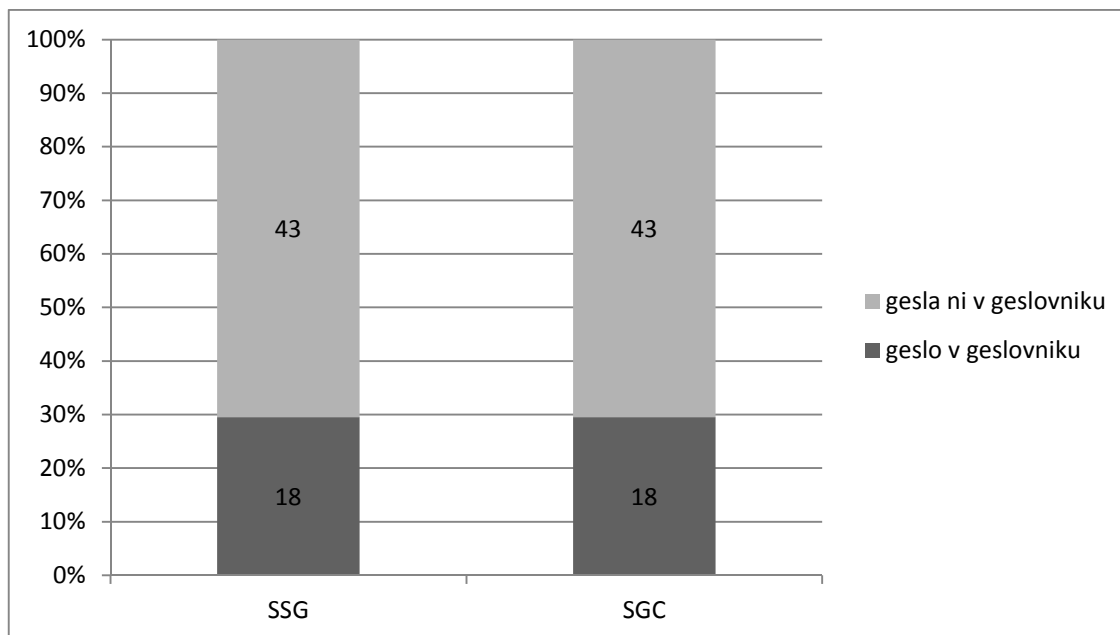
Od 171 gesel (99%), ki v SSG niso vključena, geslovnik za nobeno ne predlaga napotila.

Po drugi strani SGC predlaga napotilo za 21 gesel (geslo »vaško življenje« je na primer kazalka za geslo »življenje na podeželju«) in izbiro možnih napotil za 20 gesel (geslo »partizanstvo« je tako kazalka na gesli »gverilsko vojskovanje« in »Narodnoosvobodilni boj (1941-1945)«). Od 146 gesel (84%), ki v SGC niso vključena, jih geslovnik ne prepozna 105 (61%) (slika 17).

Slika 17: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki v prvotni raziskavi niso bila vključena v SSG in jih ni v SGC

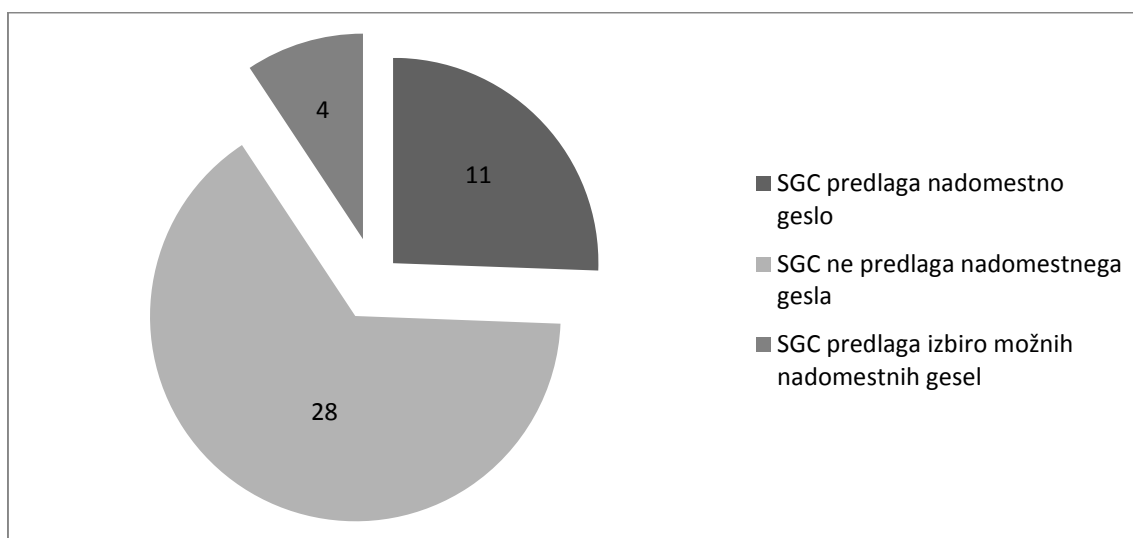
Od 61 gesel, s katerimi bi uporabniki v tretjem življenjskem obdobju radi iskali leposlovno gradivo, jih je 18 (30%) prisotnih tako v SSG kot v SGC (slika 18).

Slika 18: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju za iskanje leposlovnega gradiva

SSG za 43 gesel (70%), ki v geslovník niso vključena ne predlaga nobenega napotila.

Po drugi strani SGC predlaga napotilo za 11 gesel (namesto gesla »ostareli ljudje« na primer predlaga geslo »starostniki«) in izbiro možnih napotil za 4 gesla (namesto splošnega gesla »grofje« geslovník tako predlaga sedemnajst različnih imen plemiških družin). SGC tako ne vsebuje samo 28 gesel (46%).

Slika 19: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju za iskanje leposlovnega gradiva, ki jih ni v SGC

5 RAZPRAVA

Z raziskavo sem želela preveriti prisotnost gesel treh socialno izključenih področij (gejevske in lezbične skupnosti, islamske skupnosti in skupnosti uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju), v Splošnem slovenskem geslovníku (SSG) in Splošnem geslovníku COBISS.SI (SGC). Gesla sem pridobila z analizo rezultatov raziskav, ki so jih na teh področjih opravile Dušica Ivanič (2006), Sanela Gromilić (2006) in Irena Štusej (2007). Glede na to, da je od prvotnih raziskav minilo že skoraj deset let, sem pričakovala pozitivne rezultate in vključenost znatnega števila gesel v geslovníka.

Tekom raziskave sem dobila seznam 555 gesel (29 gesel se je pojavilo na več kot enem seznamu). Od teh gesel, jih je 211 prisotnih v SSG, 208 pa v SGC. To je 38% vključenost gesel v SSG in 37% vključenost gesel v SGC. Kar se tiče splošne prisotnosti gesel v dveh geslovníkih, je razlika minimalna – SSG vsebuje samo 3 gesla več, kot SGC.

Večja razlika se med dvema geslovníkoma pokaže pri geslih, ki vanju niso vključena. Od 344 gesel (62%), ki niso prisotna v SSG, le-ta predlaga napotilo samo za devet gesel, ostalih 335 pa geslovník sploh ne pozna niti z napotilom. Po drugi strani SGC napoti na sopomenko ali soroden izraz za 96 gesel, ter izbiro možnih napotil za dodatnih 41 gesel. Od 347 gesel, ki v geslovník niso vključena, jih SGC tako v najboljšem primeru ne pozna samo 210, kar je za 125 gesel (22,5%) bolje kot pri SSG. Glede na to, da za gesla, kjer geslovník ponudi izbiro možnih napotil zaradi nepoznavanja določenih tematik nisem pregledala primernosti vsakega rezultata, je možno, da kateri od teh gesel nima napotila. A tudi v najslabšem primeru, SGC še vedno ne pozna samo 251 gesel. SGC tako ne pozna 38% (oziroma 45%) gesel, v primerjavi z 60% gesel, ki jih ne pozna SSG. Seveda napotilo mogoče ni vedno najbolj primerno za določeno skupino, še posebej, če ni v obliki, ki bi jo pri iskanju uporabili pripadniki določene socialno izključene skupine, a tudi nepopolna oblika je boljši prvi korak od popolne odsotnosti.

Poleg precej skromne vključenosti gesel iz vzorca v geslovnika, se je tekom raziskave pokazalo nekaj problemov.

Pri raziskavi gesel za gradivo islamske skupnosti, sem dobila dva seznama – prvi seznam je vseboval gesla, pridobljena z analizo iskalnih navad uporabnikov islamske skupnosti, drugi seznam pa je vseboval gesla, pridobljena z analizo vsebinskega opisa gradiva za pripadnike islamske skupnosti. Na prvem seznamu je bilo 44 gesel, na drugem pa 68 gesel. Na obeh seznamih je prisotnih samo šest, zelo splošnih gesel («Afganistan«, »islam«, »muslimani«, »religije« in »romanje«). Seznam gesel, pridobljenih z analizo iskalnih navad uporabnikov islamske skupnosti je vseboval več ožjih, islamski skupnosti specifičnih gesel, nobeno od njih se ni pojavilo na seznamu gesel pridobljenih z analizo vsebinskega opisa gradiva za pripadnike islamske skupnosti. Ta drugi seznam je bil seveda odvisen od gesel, ki so jih gradivu dodelili knjižničarji geslilci, in ne neposredno od vključenosti gesel v SSG in SGC, a dejstvo je, da geslilci gradivu lažje dodelijo primerna gesla, če so le te vključene v geslovník.

Štusej (2007) je, glede na to, kako pogosto so jih pri iskanju uporabljali uporabniki v tretjem življenjskem obdobju, posebej izpostavila potrebo vključitve dvanajstih gesel v SSG («bolezni ožilja«, »bolezni srca«, »gobarjenje«, »hišni ljubljenci«, »nezmožnost«, »ožilje«, »pomoč bolnikom«, »pomoč nemočnim«, »pomoč ostarelim«, »pomoč revnim«, »preprečevanje bolečine« in »vdovstvo«). Od teh gesel še danes ni niti eno prisotno v SSG, samo dve od predlaganih gesel («bolezni srca« in »ožilje«) sta vključeni v SGC.

Pozornosti vredno se mi je zdelo tudi dejstvo da sta, od 173 gesel, ki leta 2007 niso bila vključena v SSG, samo dve gesli sedaj v geslovníku prisotni. Po drugi strani od 78 gesel, ki so bila leta 2007 vključena v SSG, štirih gesel ni več. Dve od teh štirih gesel sta bili preoblikovani, dveh pa geslovník po novem sploh ne vsebuje niti z napotilom. Glede na to, da je želja čim večja vključenost gesel za socialno izključene skupine, ne izključevanje že prisotnih, to ni ravno spodbujajoče dejstvo.

6 ZAKLJUČEK

Knjižnice svojim uporabnikom nudijo raznovrstne storitve. Od knjig, filmov in glasbe, s katerimi si uporabniki lahko krajšajo prosti čas ali širijo obzorja, do izobraževanj in predavanj, ki pomagajo pri izboljšanju kakovosti življenja, in navsezadnje so prostor, v katerega se uporabniki lahko umaknejo od stresa vsakdanjega življenja. Skrbijo pa tudi, da so v današnji poplavi informacij le-te organizirane in na voljo uporabnikom, ki jih potrebujejo.

Vse to so storitve, ki so pomembne za vsakega uporabnika, še posebej pa to velja za uporabnike raznih socialno izključenih skupin. Naj bo uporabnik oseba v tretjem življenjskem obdobju, pripadnik LGBT skupnosti, ali pripadnik islamske skupnosti (ali pripadnik katerekoli druge socialno izključene skupine), vsakemu knjižnica lahko in, po načelih Etičnega kodeksa slovenskih knjižničarjev, mora nuditi dostop do gradiva in storitev, dostop do informacij, ki jim olajšajo življenje in jim dajo vedeti, da niso sami.

Kot je v svojem članku izpostavila Olson (2000), klasifikacijski sistemi, ki jih uporabljajo knjižnice, služijo kot nekakšen most med literaturo in javnostjo. Olson je mnenja, da je sprememba Klasifikacije Kongresne knjižnice (in ostalih dominantnih klasifikacijskih sistemov, ki v članku niso omenjeni) z dodajanjem gesel, ki predstavljajo socialno izključene teme in skupine, lahko prvi korak k spreminjanju družbe. Vključenost takih gesel v klasifikacijski sistem uporabnikom olajša in izboljša dostop do literature o teh socialno izključenih temah in skupinah, kar manjša nevednost o tej temi. Manjšanje nevednosti pa ima lahko samo pozitivne učinke na družbo.

Seveda kvaliteten, nepristranski vsebinski opis gradiva ne bo sam po sebi izboljšal življenja uporabnikov socialno izključenih skupin a, glede na to, da je ponudba hitrega in enostavnega dostopa do relevantnih informacij ena od pomembnejših vlog knjižnice, je to dober začetek. In kvaliteten, nepristranski vsebinski opis gradiva težko postane realnost,

dokler geslovniki, ki jih pri vsebinskem opisu uporabljajo knjižničarji geslilci ne vsebujejo gesel, ki ustrezno pokrivajo tematiko socialno izključenih skupin.

Kot je pokazala moja raziskava, stanje pokritosti socialno izključenih skupin v Splošnem slovenskem geslovniku in Splošnem geslovniku COBISS.SI ni najboljša. Oba geslovnika vključujeta manj kot 40% izbranih gesel, kar sicer ni porazno, a tudi pohvalno ne.

Ne samo, da geslovnika ne vsebujeta zadostnega števila gesel za izbrane tri socialno izključene skupine, gesla ki jih vsebujeta, so večinoma splošna, široka gesla, ki so jih po vsej verjetnosti izbrali ljudje, ki niso pripadniki socialno izključenih skupin, ki jih gesla opisujejo in s terminologijo in besednjakom teh socialno izključenih skupin nimajo bistvenega stika. Ožjih, tematiki specifičnih gesel, s katerimi bi iskali pripadniki socialno izključenih skupin, pa geslovnika večinoma ne vključujeta. Glede na to, da bodo uporabniki, ki bi do gradiva radi dostopali, verjetno iskali s pomočjo izrazov, ki jih poznajo in uporabljajo v vsakdanjem življenju in glede na to, da so to po navadi ožja, tematiki specifična gesla, je njihova neprisotnost v geslovnikih nekaj, kar bi bilo potrebno popraviti, če je le možno s prispevkom znanja s strani pripadnikov socialno izključenih skupnosti v vprašanju.

Ne moramo pričakovati, da bo vsak geslilec, ki vsebinsko opisuje gradivo svoje knjižnice. seznanjen z vsako socialno izključeno skupino in vsako gradivo brez pomoči znal opremiti z gesli, ki bodo omogočala njegovo dostopnost optimalnemu številu uporabnikov. Pričakovati pa je treba, da bodo geslilci pri vsebinskem opisu imeli pomoč nepristranskega geslovnika, ki vsebuje kvalitetna gesla, ki zadostno pokrivajo dano tematiko – če tudi je-ta socialno izključena.

7 VIRI

Eurovoc: večjezični tezaver Evropske unije. Izd. 4.4. © Evropska unija, 2015, <http://eurovoc.europa.eu/>. Pridobljeno 6.1.2016 s spletne strani <http://eurovoc.europa.eu/drupal/?q=sl/request&concepturi=http%3A%2F%2Feurovoc.europa.eu%2F1817&termuri=http%3A%2F%2Feurovoc.europa.eu%2F378932&language=sl&view=pt&ifacelang=sl>

Gromilić, S. (2006). *Mavrični katalog: vsebinski opis gradiva za Islamsko skupnost*. Diplomsko delo. Ljubljana: Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo.

Ivanič, D. (2006). *Mavrični katalog: vsebinski opis gejevskega in lezbičnega knjižničnega gradiva*. Diplomsko delo. Ljubljana: Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo.

Olson, H. A. (2000). Difference, Culture and Change: The Untapped Potential of LCSH. *Cataloging & Classification Quarterly*, 29 (1), 53-71

Olson H.A. (1998). Mapping beyond Dewey's boundaries: constructing classificatory space for marginalized knowledge domains. *Library Trends*, 47 (2), 233-254.

Olson, H. A., Schlegl, R. (2002). Standardization, Objectivity, and User Focus: A Meta-Analysis of Subject Access Critiques. *Cataloging & Classification Quarterly*, 32 (2), 61-80

Spletni splošni slovenski geslovník. Pridobljeno 11.11.2015 s spletne strani: <http://www.nuk.uni-lj.si/sssg/>

Splošni geslovník COBISS.SI. Pridobljeno 12.11.2015 s spletne strani: <http://www.cobiss.si/scripts/cobiss?ukaz=GETID>

Šauperl, A. (2007). Malo znane lastnosti klasifikacije – kratek vpogled v teorijo klasifikacije in njeno uporabo v knjižničnih katalogih. V *6. Zbornik referatov z dopolnilnega izobraževanja, Maribor* (str. 83-95)

Štusej, I. (2007). *Mavrični katalog: vsebinski opis gradiva za uporabnike v tretjem življenjskem obdobju: besedišče uporabnikov Medobčinske matične knjižnice Žalec primerjalno s Splošnim slovenskim geslovníkom*. Diplomsko delo. Ljubljana: Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo.

8 PRILOGE

8.1 PRILOGA 1: Gesla pridobljena z analizo gradiva LK v COBIB, ki so vključena v SSG

A AIDS antika	gledališče	P politika psihoanaliza psihologija psihologija spolov
B biseksualnost bolezni	H homofobija homoseksualci homoseksualnost	S seksualnost socialna izključenost socialna psihologija spol spolna diferenciacija spolna diskriminacija spolna zloraba spolne anomalije spolno nasilje spolno vedenje spolnost subkultura stereotipi
Č človekove pravice človeško telo	I identiteta ideologija	T totalitarizem transseksualnost
D diskriminacija družba družbena gibanja družbena neenakost družbeni položaj družbeni vidik družina družinsko pravo duševna higiena duševno zdravje	K kulturna zgodovina	V vzgoja
E enakopravnost epidemiologija erotika etika	L lezbijke lezbištvo literarni motivi ljubezen	Z zakonodaja zakonska zveza zdravljenje zgodovina
F feminizem filozofija	M medosebni odnosi morala moški	
G	N nacizem nasilje nestrpnost	
	O odnosi med spoloma otroci otročstvo	

8.2 PRILOGA 2: Gesla pridobljena z analizo gradiva LK v COBIB, ki jih ni v SSG

A alternativna gibanja	položaj žensk pravice žensk programi študije spolov
D družbeni položaji družine	S seksizem seksologija Slovenija socialna pomoč sociologija spolov spolna etika spolna morala spolna usmerjenost spolno zlorabljanje subkulture
E emancipacija enakopravnost spolov	Š študij spolov
F feministična literarna veda	T teorija tortura
G gejevske študije geji	V virus HIV
I istospolna skupnost	
L lesbištvo lezbične študije	
P	

8.3 PRILOGA 3: Gesla pridobljena z analizo gradiva LK v COBIB, ki so vključena v SGC

A AIDS antika	filozofija	odnosi med spoloma otroci
B biseksualnost bolezni	G gledališče	P pravice žensk psihoanaliza psihologija
Č človekove pravice človeško telo	H homoseksualci homoseksualnost	S seksizem seksologija Slovenija socialna pomoč socialna psihologija spolna diskriminacija spolna etika spolna usmerjenost spolnost subkultura stereotipi
D diskriminacija družbena gibanja družbena neenakost družbeni položaj družbeni vidik družina družinsko pravo duševno zdravje	I ideologija	T totalitarizem transseksualnost
E epidemiologija erotika etika	K kulturna zgodovina	Z zakonodaja zakonska zveza zgodovina
F feminizem	L lezbijke ljubezen	
	M medosebni odnosi morala moški	
	N nacizem nasilje	
	O	

8.4 PRILOGA 4: Gesla pridobljena z analizo gradiva LK v COBIB, ki jih ni v SGC

A alternativna gibanja	identiteta ... <i>(možnost izbire med različnimi napotili)</i>	spol ... <i>glej</i> spol (biologija) spolna diferenciacija spolna morala .. <i>glej</i> spolna etika spolna zloraba ... <i>(možnost izbire med različnimi napotili)</i>
D družba ... <i>(možnost izbire med različnimi napotili)</i> družbeni položaji družine ... <i>glej</i> družina duševna higiena	istospolna skupnost	spolne anomalije spolno nasilje ... <i>glej</i> spolni kriminal spolno vedenje ... <i>glej</i> spolnost spolno zlorabljanje ... <i>glej</i> spolne zlorabe otrok subkulture ... <i>glej</i> subkultura
E emancipacija ... <i>glej</i> osamosvojitve enakopravnost ... <i>glej</i> enakost enakopravnost spolov ... <i>glej</i> enakost spolov	L lesbištvo lezbične študije lezbištvo ... <i>glej</i> lezbijstvo literarni motivi ... <i>glej</i> literarne teme in motivi	Š študij spolov
F feministična literarna veda	N nestrpnost ... <i>(možnost izbire med različnimi napotili)</i>	T teorija ... <i>(možnost izbire med različnimi napotili)</i> tortura ... <i>glej</i> mučenje
G gejevske študije geji	O otročstvo	V virus HIV vzgoja ... <i>glej</i> vzgoja in izobraževanje
H homofobija ... <i>glej</i> diskriminacija zaradi spolne usmerjenosti	P politika ... <i>(možnost izbire med različnimi napotili)</i> položaj žensk programi študije spolov psihologija spolov	Z zakonska zveza
I	S seksualnost ... <i>glej</i> spolnost socialna izključenost ... <i>glej</i> družbena izključenost sociologija spolov	

8.5 PRILOGA 5: Gesla pridobljena z analizo najpogosteje uporabljenih gesel za gradivo LK v COBIB, ki so vključena v SSG

A

AIDS
antika

B

biografski leksikoni
biseksualnost

D

diagnostika
diskriminacija
družbena gibanja
družbeni vidik

E

epidemiologija
etiologija

F

filmski motivi
filozofski vidik

G

gledališče
Grška književnost

H

homofobija
homoseksualci
homoseksualnost

J

javno mnenje

K

kultura

L

literarni motivi
lezbijke
lezbištvo

M

marginalne skupine

P

politični vidik
posvetovanja
preprečevanje
psihološki vidik

R

religiozni vidik

S

spolno življenje
sociologija kulture
subkultura

T

transseksualnost

Z

zgodovina
zdravljenje

8.6 PRILOGA 6: Gesla pridobljena z analizo najpogosteje uporabljenih gesel za gradivo LK v COBIB, ki jih ni v SSG

A	L
aktivizem	lesbištvo
	lezbična spolna identiteta
B	lezbične študije
biografski leksikon	lezbijstvo
	lezbijstvo
D	
20. stoletje	P
	pravice homoseksualcev
E	pravni status
Evropa	
	Q
G	queer študije
gejevske skupnosti	
gejevske študije	R
geji	rizične skupine
Grčija	
	S
H	Slovenija
homoseksualni pari	sprememba spola
	subkulture
I	
istospolna skupnost	T
istospolne družine	transvestiti
istospolne poroke	
istospolni partnerji	V
	virus HIV
J	
Jugovzhodna Evropa	Z
	ZDA

8.7 PRILOGA 7: Gesla pridobljena z analizo najpogosteje uporabljenih gesel za gradivo LK v COBIB, ki so vključena v SGC

A	J
AIDS	javno mnenje
B	K
biografski leksikoni	kultura
biseksualnost	
D	L
diagnostika	lezbijke
diskriminacija	lezbijstvo
družbena gibanja	
družbeni vidik	P
20. stoletje	politični vidik
	posvetovanja
	pravice homoseksualcev
E	psihološki vidik
epidemiologija	
Evropa	S
etiologija	Slovenija
	spolno življenje
G	sprememba spola
gledališče	sociologija kulture
Grčija	subkultura
Grška književnost	
H	T
homoseksualci	transseksualnost
homoseksualnost	
	Z
	zgodovina

8.8 PRILOGA 8: Gesla pridobljena z analizo najpogosteje uporabljenih gesel za gradivo LK v COBIB, ki jih ni v SGC

A	lezbična spolna identiteta
Antika ... glej antična civilizacija	lezbične študije
aktivizem ... glej neposredna akcija	lezbijštvo
	lezbištvo ... glej lezbijstvo
B	
biografski leksikon	M
	marginalne skupine ... glej obrobneži
F	
filmski motivi ... glej filmske teme in motivi	P
filozofski vidik ... glej filozofija	pravni status
	preprečevanje ... glej preventivna medicina
G	ali preprečevanje nalezljivih bolezni
gejevske skupnosti	
gejevske študije	Q
geji	queer študije
H	
homofobija ... glej diskriminacija zaradi spolne usmerjenost	R
homoseksualni pari ... glej istospolni pari	religiozni vidik ... glej verski vidik
	rizične skupine
I	
istospolna skupnost	S
istospolne družine	subkulture ... glej subkultura
istospolne poroke	
istospolni partnerji ... glej istospolni pari	T
	transvestiti
J	
Jugovzhodna Evropa ... glej balkanski polotok	V
	virus HIV
L	
lesbištvo	Z
literarni motivi ... glej literarne teme in motivi	ZDA ... glej Združene države Amerike
	Zdravljenje ... glej terapijstva

8.9 PRILOGA 9: LGBT gesla, ki v prvotni raziskavi niso bila vključena v SSG, ki so danes vključena v SSG

H
homofobija

L
lezbištvo

8.10 PRILOGA 10: LGBT gesla, ki v prvotni raziskavi niso bila vključena v SSG in jih ni v SSG

P

pravice žensk

S

seksizem

Š

študij spolov

Ž

ženske študije

žensko gibanje

žensko vprašanje

8.11 PRILOGA 11: LGBT gesla, ki v prvotni raziskavi niso bila vključena v SSG, ki so danes vključena v SGC

P

pravice žensk

S

seksizem

Ž

ženske študije

8.12 PRILOGA 12: LGBT gesla, ki v prvotni raziskavi niso bila vključena v SSG in jih ni v SGC

H

homofobija ... glej diskriminacija zaradi spolne usmerjenosti

L

lezbištvo... *glej* lezbijstvo

Š

študij spolov

Ž

žensko gibanje ... *glej* feminizem

žensko vprašanje ... *glej* feminizem

8.13 PRILOGA 13: LGBT gesla, ki so bila v prvotni raziskavi vključena v SSG in so še vedno v SSG

B

biseksualci

biseksualnost

H

homoseksualci

homoseksualnost

L

lezbijke

T

transseksualnost

Ž

ženske

ženske organizacije

8.14 PRILOGA 14: LGBT gesla, ki so bila v prvotni raziskavi vključena v SSG in so vključena v SGC

B

biseksualnost

H

homoseksualci

homoseksualnost

L

lezbijke

T

transseksualnost

Ž

ženske

ženske organizacije

8.15 PRILOGA 15: LGBT gesla, ki so bila v prvotni raziskavi vključena v SSG in jih ni v SGC

B

biseksualci

8.16 PRILOGA 16: Gesla pridobljena z analizo iskalnih navad uporabnikov islamske skupnosti, ki so vključena v SSG

A

abortus

I

islam

islamski običaji

M

moški in ženske

muslimani

O

običaji

P

poroka

posmrtno življenje

R

religije

romanje

S

smrt

T

terorizem

Ž

ženske

8.17 PRILOGA 17: Gesla pridobljena z analizo iskalnih navad uporabnikov islamske skupnosti, ki jih ni v SSG

A	odnos ... glej odnosi
Afganistan	Osama Bin Laden
B	P
bajram	položaj žensk
begunci v Sloveniji	poročni običaj
H	post islam
hadž	pravice žensk
hidžab	prazniki islam
I	priseljenci v Sloveniji
islam v Sloveniji	R
islamski zakon	ramadan
K	ramapan
kurban	ramazan
M	S
Medina	splav ... glej splav (medicina) oziroma umetni
Meka	splav
muslimani v Sloveniji	Š
muslimanska pokrivala	šerjatska poroka
muslimanska poroka	V
muslimansko romanje	vaktija
N	Ž
neslovenci	ženske v islamu
O	življenje po smrti

8.18 PRILOGA 18: Gesla pridobljena z analizo iskalnih navad uporabnikov islamske skupnosti, ki so vključena v SGC

A

Afganistan

H

hadž

I

islam

M

muslimani

muslimanska pokrivala

P

posmrtno življenje

pravice žensk

R

ramadan

religije

S

smrt

T

terorizem

Ž

ženske

8.19 PRILOGA 19: Gesla pridobljena z analizo iskalnih navad uporabnikov islamske skupnosti, ki jih ni v SGC

A	običaji ... <i>glej</i> šege in navade
abortus ... <i>glej</i> splav (medicina)	odnos
	Osama Bin Laden
B	
bajram	P
begunci v Sloveniji	položaj žensk
	poročni običaj
H	poroka ... <i>glej</i> poroke
hidžab	post islam ... <i>glej</i> post (islam)
	prazniki islam ... <i>glej</i> verski prazniki (islam)
I	priseljenci v Sloveniji
islam v Sloveniji	
islamski običaji	R
islamski zakon	ramapan
	ramazan ... <i>glej</i> ramadan
K	romanje ... <i>glej</i> hadž
kurban	
	S
M	splav ... <i>glej</i> splav (medicina)
Medina ... <i>glej</i> Medina (Saudova Arabija)	
Meka ... <i>glej</i> Meka (Saudova Arabija)	Š
moški in ženske	šerjatska poroka
muslimani v Sloveniji	
muslimanska poroka	V
muslimansko romanje	vaktija
N	Ž
neslovinci	ženske v islamu ... <i>glej</i> ženske in islam
	življenje po smrti ... <i>glej</i> posmrtno življenje
O	

8.20 PRILOGA 20: Gesla pridobljena z analizo vsebinskega opisa gradiva za pripadnike IK, ki so vključena v SSG

A	muslimani
Arabci	
arabščina	N
	narodnostno vprašanje
B	nauk
begunci	
Bin Ladin, Carmen	R
Bin Laden, Osama (1957-)	radikalizem
	romanje
D	religije
družbena izključenost	
F	S
fundamentalizem	sikhizem
	sufizem
	svete knjige
G	Š
genocid	šiiti
I	
islam	T
islamska arhitektura	terorizem
islamska filozofija	
islamska umetnost	V
M	vojni zločini

8.21 PRILOGA 21: Gesla pridobljena z analizo vsebinskega opisa gradiva za pripadnike IK, ki jih ni v SSG

A	N
Afganistan	nekrščanske religije
arabska arhitektura	
B	O
Bosna in Hercegovina	Osmansko cesarstvo
C	P
Cordoba	Palestina
Č	prazgodovinska verovanja
čaščenje	preroki
D	R
džihad	romarji
I	S
islamisti	Sarajevo
islamizem	Saudska Arabija
islamske države	Savdska Arabija
islamski fundamentalizem	Sikhi ... <i>glej</i> sikhizem
islamski skrajneži	suniti
islamski svet	sunitizem
islamski terorizem	sveta dežela
ismailizem	Š
J	šeriatsko pravo ... <i>glej</i> islamsko pravo
Jeruzalem	šiizem
jihad	V
Jordanija	Vera ... <i>glej</i> religija
K	verske ločine
kalam	verski obredi
koran	versko življenje
koranski prevod	verstva ... <i>glej</i> religije
M	vzhodne religije
mednarodni terorizem	W
Mohamed ... <i>glej</i> glej Muhammad, prerok, ok.570-632)	WTC

8.22 PRILOGA 22: Gesla pridobljena z analizo vsebinskega opisa gradiva za pripadnike IK, ki so vključena v SGC

A	M
Afganistan	muslimani
Arabci	
arabščina	
	O
B	Osmansko cesarstvo
begunci	
Bosna in Hercegovina	
	P
Č	Palestina
čaščenje	preroki
	R
D	radikalizem
družbena izključenost	religije
džihad	
	S
G	sikhi
genocid	sikhizem
	sufizem
I	suniti
islam	svete knjige
islamizem	
islamska arhitektura	Š
islamska umetnost	šiiti
islamske države	šiizem
islamski fundamentalizem	
	T
J	terorizem
Jeruzalem	
Jordanija	
	V
K	vera
koran	versko življenje

8.23 PRILOGA 23: Gesla pridobljena z analizo vsebinskega opisa gradiva za pripadnike IK, ki jih ni v SGC

A	nauk ... (možnost izbire med različnimi napotili)
arabska arhitektura ... glej islamska arhitektura	nekrščanske religije
B	P
Bin Ladin, Carmen	prazgodovinska verovanja
Bin Laden, Osama (1957-)	
C	R
Cordoba	romanje ... glej hadž
	romarji ... (možnost izbire med različnimi napotili)
F	S
fundamentalizem ... (možnost izbire med različnimi napotili)	Sarajevo ... glej Sarajevo (Bosna in Hercegovina)
I	Saudska Arabija ... glej Saudova Arabija
islamisti ... glej islamizem	Savdska Arabija ... glej Saudova Arabija
islamska filozofija	sunitizem
islamski skrajneži ... glej islamizem	sveta dežela ... (možnost izbire med različnimi napotili)
islamski svet	
islamski terorizem	Š
ismailizem	šeriatsko pravo ... glej islamsko pravo
J	V
Jihad ... glej džihad	verske ločine ... (možnost izbire med različnimi napotili)
K	verski obredi ... (možnost izbire med različnimi napotili)
Kalam ... glej islamski nauk	verstva ... glej religije
koranski prevod	vojni zločini ... glej vojna hudodelstva
M	vzhodne religije
mednarodni terorizem	
Mohamed ... glej Mohamed, prerok, ok. 570-632	W
N	WTC ... glej Teroristični napadi 11. septembra 2001 (Združene države Amerike)
narodnostno vprašanje	

8.24 PRILOGA 24: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki so bila v prvotni raziskavi vključena v SSG, in so še vedno vključena v SSG

A	L	pšenica
akutne bolezni	ljudski prazniki	
B	M	R
birokracija	masaža	rekreacija
bog	materiali	ročna dela
bolečina	medgeneracijski odnosi	ročne spretnosti
C	modrost	rejništvo
cepljenje	muslimani	revščina
Č	N	S
čiščenje	naravni parki	samopodoba
D	Nobelovi nagrajenci	samospoštovanje
dedovanje		samozdravljenje
dietna prehrana	O	sladkorna bolezen
divje živali	obolenja	slovenski ljudski običaji
domače obrti	obredna oblačila	sobne rastline
domače živali	ogrevanje	sprostitev
domovina	osamljenost	sproščanje
E	osteoporoza	staranje
ekološko kmetijstvo	P	starost
H	partizani	stiki
humor	patronažna služba	Š
I	petje	šivanje
invalidi	pletarstvo	U
invalidsko zavarovanje	pletenje	ugankarstvo
izgnanci	pohištvo	upokojenci
K	pohodništvo	V
klekljanje	pokojnine	veterani
kmečki turizem	pokojninsko zavarovanje	volilna pravica
kvačkanje	pomoč na domu	vrtnice
	prazgodovina	Z
	preiskave	zakonska zveza
	preležanine	zdravljenje
	prireditve	

8.25 PRILOGA 25: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki so bila v prvotni raziskavi vključena v SSG, ki jih ni več v SSG

D

diabetes

K

kronične bolečine

N

nalezljive bolezni ... *glej* infekcijske bolezni

P

posodovke ... *glej* lončnice

8.26 PRILOGA 26: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki so bila v prvotni raziskavi vključena v SSG, ki so v SGC

B	M	R
birokracija	masaža	rekreacija
bog	materiali	revščina
bolečina	medgeneracijski odnosi	ročna dela
Č	moda	
čiščenje	modrost	S
	muslimani	samospoštovanje
D	N	sladkorna bolezen
divje živali	nalezljive bolezni	sobne rastline
domače živali	Nobelovi nagrajenci	sprostitev
domovina	O	staranje
E	ogrevanje	starost
ekološko kmetijstvo	osamljenost	Š
H	osteoporoza	Šivanje
humor	P	U
I	partizani	upokojenci
invalidi	patronažna služba	V
invalidsko zavarovanje	petje	veterani
izgnanci	pletarstvo	volilna pravica
K	pletenje	vrtnice
kmečki turizem	pohištvo	Z
kvačkanje	pohodništvo	zakonska zveza
	pokojnine	
	prazgodovina	
	pšenica	

8.27 PRILOGA 27: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki so bila v prvotni raziskavi vključena v SSG, ki jih ni v SGC

A		
akutne bolezni	N	R
	naravni parki ... (<i>možnost izbire med različnimi napotili</i>)	rejništvo
C		ročne spretnosti ... <i>glej</i>
cepljenje ... <i>glej</i> cepljenje (medicina)	nestrpnost ... (<i>možnost izbire med različnimi napotili</i>)	motorične sposobnosti
D		S
dedovanje ... <i>glej</i>	O	samozdravljenje ... <i>glej</i>
dedovanje in nasledstvo	obolenja ... <i>glej</i> bolezni	zdravstvena samooskrba
diabetes... <i>glej</i> sladkorna bolezen	obredna oblačila	samopodoba ... <i>glej</i>
dietna prehrana ... <i>glej</i>	P	samozaznavanje
dieta	pokojninsko zavarovanje	slovenski ljudski običaji
domače obrti	pomoč na domu	sproščanje
	posodovke	stiki ... (<i>možnost izbire med različnimi napotili</i>)
K	preležanine	U
klekljanje ... <i>glej</i> klekljane čipke	preiskave ... (<i>možnost izbire med različnimi napotili</i>)	ugankarstvo
kronične bolečine	priveditve ... <i>glej</i> predstave, priveditve ipd.	Z
L		zdravljenje
ljudski prazniki		

8.28 PRILOGA 28: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki v prvotni raziskavi niso bila vključena v SSG, ki so sedaj vključena v SSG

K
krovstvo

U
ustna higiena

8.29 PRILOGA 29: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki v prvotni raziskavi niso bila vključena v SSG in jih ni v SSG

B	infarkt	nega bolnikov
balkonske rastline	igre za skupine	nega las
biokmetijstvo	intima	nega zob
bolezni ožilja	invalidski pripomočki	nega živali
bolezni srca	izpuščaji	nezmožnost
bolezni starostnikov	izumrtje jezikov	nizki griči
	izvenzakonska skupnost	
D	J	O
denarna pomoč	jezikovne šole	obdelava lesa
diagnoze		obdelava zemlje
dom upokojencev	K	odtujeni
domača opravila	kakovost življenja	ogrožene živali
domače okolje	kap	ogroženost planeta
domači izdelki	katoliki	onesnaževalci okolja
domačija	kler	osebna rast
domačijska kultura	kmečka opravila	osebna varnost
drugačnost	kmečki običaji	oskrba na domu
društvo veteranov	kmetijsko orodje	oskrba starostnikov
družabnost	kmetovanje	oskrbovanci
druženje	kompjuter	ožilje
duhovna higiena	kotenje	ožja domovina
E	krajši izleti	P
eko kmetijstvo	kristus	partizanstvo
enakopravnost žensk	kroji	patronaža
	kuhanje	planinska oprema
F	kupovanje oblačil	planinske poti
favna	kultivirana zabava	pogoste bolezni
flora	kužne bolezni	pohodi
funkcionalnost stanovanja	L	pomembni Slovenci
G	lahke ture	pomoč bolnikom
gobarjenje	ljudske navade	pomoč družinam
gobelini		pomoč nemočnim
gostišča	M	pomoč ostarelim
	medicinska nega	pomoč revnim
H	mejne znanosti	povrtnine
higienska sredstva	mnogoboštvo	pozitivno druženje
higienske navade	N	predstave
higienski pripomočki	nastanek jezikov	prehrana bolnikov
historija	narodne noše	prehranjevanje
hišni ljubljenci	narodopisje	preprečevanje bolečine
hobiji	natura	pretekla obdobja
I	navade	preteklost
		previdnost
		priroda

prostovoljnost	sodobne bolezni	veroizpoved
R	srečen zakon	verski objekti
ravnanje z bolniki	stare navade	verski odkloni
razdelitev dela	starostna obolenja	veterinarska postaja
razvedrilo	strežnice	visoki krvni pritisk
redke rastline	strupi	vodovje
rekreacija za starejše	svetovalne institucije	vozanje
revma	Š	vrste blaga
rezbarjenje	šiviljstvo	vrste druženja
S	škropiva	Z
selitev ljudstev	športne igre	zabavne igre
sezonska oblačila	štrikanje	zakonca
skrbništvo	T	zapostavljenost
slovenska mesta	težave v zakonu	zaščita zdravja
slovenske leposlovne	U	zaščitna sredstva
nagrade	umivanje	zdrav duh
slovenski običaji	uvožene rastline	zdrava prehrana
slovenski trgi	V	zdravilci
smeh	vadba	zdravilni čaji
snaga	varna hiša	zdravljenje živali
sociala	varstvo zasebnosti	zdravstvena prizadetost
socialna služba	vaško življenje	zdravstvene težave
socialni dodatki	vdovstvo	zgodovina oblačenja
socialni položaj		Ž
starostnikov		živinozdravstvo

8.30 PRILOGA 30: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki v prvotni raziskavi niso bila vključena v SSG, ki so vključena v SGC

B	kmetijsko orodje	redke rastline
bolezni srca		
bolezni starostnikov	N	S
	nega las	smeh
H	nega zob	strupi
hobiji	nega živali	
		Š
I	O	šiviljstvo
infarkt	obdelava lesa	
izpuščaji	ogrožene živali	V
izvenzakonska skupnost	onesnaževalci okolja	vadba
	ožilje	vodovje
J		
jezikovne šole	P	Z
	planinske poti	zdrava prehrana
K		zdravilci
kakovost življenja	R	
kap	razvedrilo	

8.31 PRILOGA 31: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju, ki v prvotni raziskavi niso bila vključena v SSG in jih ni v SGC

B	historija	N
balkonske rastline	hišni ljubljenci ... <i>glej</i>	nastanek jezikov ... <i>glej</i>
biokmetijstvo	družne živali	izvor jezika
bolezni ožilja ... (možnost izbire med različnimi napotili)	I	narodne noše
D	igre za skupine	narodopisje ... <i>glej</i>
denarna pomoč ... <i>glej</i>	intima	etnologija
subvencije	invalidski pripomočki	natura
diagnoze	izumrtje jezikov	navade ... (možnost izbire med različnimi napotili)
dom upokojencev	K	nega bolnikov ... (možnost izbire med različnimi napotili)
domača opravila	katoliki ... <i>glej</i> katoličani	nezmožnost ... (možnost izbire med različnimi napotili)
domače okolje	kler ... (možnost izbire med različnimi napotili)	nizki griči
domači izdelki	kmečka opravila	O
domačija	kmečki običaji	obdelava zemlje ... <i>glej</i>
domačijska kultura	kmetovanje ... (možnost izbire med različnimi napotili)	obdelava tal
drugačnost	kompjuter	odtujeni
društvo veteranov	kotenje	ogroženost planeta
družabnost	krajši izleti	osebna rast ... (možnost izbire med različnimi napotili)
druženje	kristus ... (možnost izbire med različnimi napotili)	osebna varnost
duhovna higiena	kroji ... <i>glej</i> kroji (oblačila)	oskrba na domu ... <i>glej</i>
E	krovstvo	nega na domu
eko kmetijstvo	kuhanje ... (možnost izbire med različnimi napotili)	oskrba starostnikov
enakopravnost žensk ... <i>glej</i>	kupovanje oblačil	oskrbovanci
pravice žensk	kultivirana zabava	ožja domovina
F	kužne bolezni ... (možnost izbire med različnimi napotili)	P
favna ... (možnost izbire med različnimi napotili)	L	partizanstvo ... (možnost izbire med različnimi napotili)
flora ... (možnost izbire med različnimi napotili)	lahke ture	patronaža ... <i>glej</i>
funkcionalnost stanovanja	ljudske navade ... <i>glej</i> šege in navade	patronažna služba
G	M	planinska oprema
gobarjenje	medicinska nega	pogoste bolezni
gobelini	mejne znanosti	pohodi
gostišča ... (možnost izbire med različnimi napotili)	mnogoboštvo ... <i>glej</i>	pomembni Slovenci
H	politeizem	pomoč bolnikom
higienska sredstva		pomoč družinam
higienske navade		pomoč nemočnim
higienski pripomočki		

pomoč ostarelim	slovenske leposlovne	V
pomoč revnim	nagrade ... <i>glej</i> nagrade za	varna hiša
povrtnine	književnost (Slovenija)	varstvo zasebnosti
pozitivno druženje	slovenski običaji	važsko življenje ... <i>glej</i>
predstave ... <i>glej</i>	slovenski trgi	življenje na podeželju
predstave, prireditve ipd.	snaga	vdovstvo
prehrana bolnikov ... <i>glej</i>	sociala	veroizpoved
dietna terapija	socialna služba ... <i>glej</i>	verski objekti
prehranjevanje ... (<i>možnost</i>	Socialno delo	verski odkloni
<i>izbire med različnimi</i>	socialni dodatki	veterinarska postaja
<i>napotili</i>)	socialni položaj	visoki krvni pritisk
preprečevanje bolečine	starostnikov	vožlanje ... (<i>možnost izbire</i>
pretekla obdobja	sodobne bolezni	<i>med različnimi napotili</i>)
preteklost	srečen zakon	vrste blaga
previdnost	stare navade	vrste druženja
priroda ... <i>glej</i> narava	starostna obolenja	
prostovoljnost	strežnice	Z
	svetovalne institucije	zabavne igre
R		zakonca
ravnanje z bolniki	Š	zapostavljenost
razdelitev dela	škropiva	zaščita zdravja
rekreacija za starejše	športne igre ... (<i>možnost</i>	zaščitna sredstva
revma	<i>izbire med različnimi</i>	zdrav duh
rezbarjenje ... <i>glej</i>	<i>napotili</i>)	zdravilni čaji
rezbarstvo	štrikanje	zdravljenje živali
		zdravstvena prizadetost
S	T	zdravstvene težave ...
selitev ljudstev	težave v zakonu	(<i>možnost izbire med</i>
sezonska oblačila		<i>različnimi napotili</i>)
skrbništvo ... (<i>možnost</i>	U	zgodovina oblačenja
<i>izbire med različnimi</i>	umivanje	
<i>napotili</i>)	ustna higiena ... <i>glej</i> nega	Ž
slovenska mesta	ustne votline	živinozdravstvo ... <i>glej</i>
	uvožene rastline	veterina

8.32 PRILOGA 32: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju za iskanje leposlovnega gradiva, ki so v SSG

D
domovina
duhovniki

G
glasba
gozdarji

H
humor

I
izobraženci

L
lov

N
nesreče

O
odraščanje

P
plovba
politika
potovanja po morju

S
solidarnost

T
trpljenje

U
umetniki

V
vesolje
vojna
vzgoja

8.33 PRILOGA 33: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju za iskanje leposlovnega gradiva, ki jih ni v SSG

D	mornarji	T
drama		trpljenje žensk
družinsko življenje	N	
	naša preteklost	
E	nemočni	U
eksotične dežele		ustvarjanje
	O	
G	ostareli ljudje	V
grofje		veliki ljudje
	P	vera
H	partizansko življenje	Z
humor	premagovanje bolezni	za smeh
	premagovanje težav	zgodovinsko dogajanje
I	preprosti ljudje	
izdajalci	prevara	Ž
izgubljeni	pustolovščine	življenje glasbenikov
		življenje na kmetih
K	R	življenje na vasi
kmečka ljubezen	reveži	življenje pisateljev
	rojstvo otroka	življenje umetnikov
L	S	življenje v divjini
lepota narave	satirično	življenje v hribih
	skrb za ostarele	življenje vohunov
M	slovenska zgodovina	življenje zdravnikov
mali ljudje	smešno	
medčloveško odnosi	srečna ljubezen	
medsebojna pomoč		

8.34 PRILOGA 34: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju za iskanje leposlovnega gradiva, ki so v SGC

D
domovina
drama
duhovniki

G
glasba

H
humor

I
izdajalci

L
lov

M
mornarji

N
nesreče

P
plovba
potovanja po morju
pustolovščine

S
solidarnost

T
trpljenje

U
umetniki

V
vera
vesolje
vojna

8.35 PRILOGA 35: Gesla uporabnikov v tretjem življenjskem obdobju za iskanje leposlovnega gradiva, ki jih ni v SGC

D družinsko življenje ... <i>glej</i> družina	medsebojna pomoč ... <i>glej</i> vzajemnost	smešno ... <i>glej</i> komično srečna ljubezen
E ekzotične dežele	N naša preteklost nemočni	T trpljenje žensk
G gozdarji ... (<i>možnost izbire med različnimi napotili</i>) grofje ... (<i>možnost izbire med različnimi napotili</i>)	O odraščanje ostareli ljudje ... <i>glej</i> starostniki	U ustvarjanje ... (<i>možnost izbire med različnimi napotili</i>)
H humor	P partizansko življenje politika ... (<i>možnost izbire med različnimi napotili</i>) premagovanje bolezni premagovanje težav preprosti ljudje prevara	V Vzgoja ... <i>glej</i> vzgoja in izobraževanje
I izgubljeni izobraženci ... <i>glej</i> intelektualci	R reveži ... <i>glej</i> revni rojstvo otroka ... <i>glej</i> rojstvo	Z za smeh zgodovinsko dogajanje
K kmečka ljubezen	S satirično skrb za ostarele slovenska zgodovina ... <i>glej</i> Slovenija (zgodovina)	Ž življenje glasbenikov življenje na kmetih ... <i>glej</i> življenje na kmetiji življenje na vasi ... <i>glej</i> življenje na podeželju življenje pisateljev življenje umetnikov življenje v divjini življenje v hribih življenje vohunov življenje zdravnikov
L lepota narave		
M mali ljudje medčloveško odnosi		

IZJAVA

Izjavljam, da je magistrsko delo v celoti moje avtorsko delo ter da so uporabljeni viri in literatura navedeni v skladu z mednarodnimi standardi in veljavno zakonodajo.

Kaja Prčetić Staroverski

V Ljubljani, 18. januarja 2016